

Διπλωματική Εργασία

στο

"ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ"

του

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΛΤΣΙΚΟΓΛΟΥ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

«Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ

ΠΑΦΟΣ, ΚΥΠΡΟΣ

ΕΤΟΣ 2017

Υποβληθείσα στη Σχολή Νομικής

Σε μερική εκπλήρωση

των απαιτήσεων για την απόκτηση

του Πτυχίου του

LLM

Σελίδα εκ προθέσεως κενή

"ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ"

Διπλωματική εργασία

στο

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

«Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο»

Επιβλέπων καθηγητής

Γεώργιος Παυλίδης

Εξεταστική Επιτροπή

Κοσμήτορας / Διευθυντής Προγράμματος

Αντώνιος Μανιτάκης / Κωνσταντίνος Αθανασόπουλος

Σελίδα εκ προθέσεως κενή

Περίληψη

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να παρουσιάσει το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος (Mafia), τον τρόπο με τον οποίο δρά, καθώς και τα κυριότερα εγκλήματα στα οποία προβαίνει. Η Μαφία είναι μια εγκληματική οργάνωση η οποία θέτει ως σκοπό τον παράνομο πλουτισμό των μελών της και υπεισέρχεται με βίαια μέσα, ως παρασιτικός διαμεσολαβητής, ο οποίος επιβάλλεται δια της βίας μεταξύ της παραγωγής και της κατανάλωσης, μεταξύ του πολίτη και του κράτους. Μια από τις αρχαιότερες και πιο γνωστές είναι η Σικελική μαφία. Είναι τόσο περιβόητη η λέξη μαφία, που σήμερα χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο.

Παραδείγματος χάριν, όταν κάνουμε λόγο για τον οργανωμένο εγκληματικό υπόκοσμο, αναφερόμαστε στην ρωσική μαφία, κινεζική μαφία, κλπ. Επιπροσθέτως, ο ίδιος ο Ιταλικός νόμος ορίζει οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, όπως «ενώσεις τύπου μαφίας» ("Associazione a delinquere di stampo mafioso"). Άλλες πιο γνωστές ιταλικές οργανωμένες εγκληματικές ομάδες είναι της Καλαβρίας η "Ντρανγκέτα" (Ndrangheta), της Νεάπολης η "Καμόρα" (Camorra) και της Πούλιας, οι Πουλιεζικές εγκληματικές ομάδες (Apulian criminal groups).

Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί ένα ιδιαίτερα πολυσύνθετο εγκληματικό φαινόμενο, το οποίο μεταλλάσσεται διαρκώς προσαρμοζόμενο στις διάφορες ευκαιρίες για κέρδος που παρουσιάζονται, αλλά και στις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις. Οι τεράστιοι οικονομικοί πόροι που διαθέτει μεταφράζονται και σε δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης ιδιαίτερα εξελιγμένων, τεχνολογικά, μέσων για την επίτευξη των εγκληματικών στόχων του, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται σαν να βρίσκεται συνεχώς «ένα βήμα μπροστά» από τις όποιες προσπάθειες κατασταλτικής αντιμετώπισής του. Έτσι, η όποια επιχειρησιακή επιτυχία εναντίον συγκεκριμένων

εγκληματικών οργανώσεων φαντάζει σχεδόν μάταιη, καθώς, άμεσα, άλλες εγκληματικές οργανώσεις εμφανίζονται για να καλύψουν το κενό που δημιουργήθηκε.

Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα αναγνωρίστηκε και ορίστηκε ως πρόβλημα μόλις τη δεκαετία το '90 και συνδέθηκε άμεσα με το μεταναστευτικό κύμα αυτής της περιόδου. Επίσης επικρατεί η τάση να μην κατατάσσονται στην κατηγορία του οργανωμένου εγκλήματος σκάνδαλα σχετιζόμενα με τον δημόσιο τομέα και με διαπλεκόμενα συμφέροντα της ελληνικής ελίτ.

Οι κύριες εγκληματικές δραστηριότητες του Οργανωμένου Εγκλήματος είναι η Παράνομη Διακίνηση Μεταναστών και η Εμπορία Ανθρώπων, Ναρκωτικών Ουσιών, η Διακίνηση και Εμπορία Όπλων & Πυρομαχικών, το ξέπλημα βρώμικου χρήματος από παράνομες δραστηριότητες, η τρομοκρατία και η χρηματοδότηση αυτής. Οι Μηχανισμοί συνεργασίας οι οποίοι εργάζονται για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και τον μορφών του, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο αλλά και σε επίπεδο διωκτικών αρχών είναι η Interpol, η Europol, το Εθνικό Τμήμα Sirene και το Περιφερικό Κέντρο Selec.

Στην πρώτη ενότητα γίνεται αναφορά στην Ιστορική Αναδρομή και τις ρίζες του Οργανωμένου Εγκλήματος – Μαφία εν συνεχεία γίνεται αναφορά στο οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα και πότε άρχισε να εμφανίζεται έντονα. Έπειτα γίνεται αναφορά στους τρόπους δράσης του οργανωμένου εγκλήματος και πως η Ελληνική νομοθεσία με την θέσπιση κανόνων προσπαθεί να πατάξει το φαινόμενο αυτό. Τέλος γίνεται μια εκτενής αναφορά στους διεθνείς οργανισμούς τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και διεθνές επίπεδο για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος.

Περίληψη στην Αγγλική

This project attempts to present the phenomenon of organized crime (Mafia), the way they act and the major crimes that carry. The Mafia is a criminal organization that sets the purpose of illegal enrichment of its members and interfere with violent means, as parasitic intermediary, who imposed by force between production and consumption, between the citizen and the state. One of the oldest and most famous is the Sicilian Mafia. It is so notorious the word mafia, which is now used worldwide.

For example, when we talk about the organized criminal underworld, referring to the Russian Mafia, Chinese Mafia, etc. In addition, the Italian law, define organized criminal groups as "mafia-type associations» ("Associazione a delinquere di stampo mafioso") . Other most renowned Italian organized criminal groups is the Calabrian 'Ndrangheta "(Ndrangheta), Naples, the " Camorra "(Camorra) and Puglia, the Pouliezikes criminal groups (Apulian criminal groups).

Organized crime is a particularly complex criminal phenomenon, which constantly mutates adapts to various opportunities for profit presented, but also the wider social and economic developments. The vast financial resources that supplies, equate into access and use highly sophisticated, technologically means to achieve its criminal objectives, thus appears as is always "one step ahead" of any efforts of repressive responses. So, every business success against specific criminal organizations seem almost futile, as directly, other criminal organizations is to fill the vacuum created.

Organized crime in Greece was recognized and defined as a problem only in 90's and connected directly with the immigration wave of that period. The trend also prevails not to classified as organized crime scandals associated with the public sector and with various interests of the Greek elite

The main criminal activities of organized crime is the Illegal Immigrants Trafficking and People Trafficking, Drugs, trafficking and trade in arms and ammunition, the dirty money laundering, terrorism and the financing thereof

The cooperation mechanisms that works to fight organized crime and the shapes of it, at European and international level and also in law enforcement level is Interpol, Europol, the national Sirene Department and the Peripheral Selec Center .

The first section refers to the History and roots of organized crime – Mafia. Then there is a reference to organized crime in Greece and when it began to appear strongly. Then refer to the modes of action against organized crime and how the Greek legislation trying to fight this phenomenon by introducing rules.

Finally there is an extensive reference to international organizations both at European and international level against organized crime.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
1. Ιστορική Αναδρομή και οι ρίζες του Οργανωμένου Εγκλήματος – Μαφία...	12
2. Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα	18
3. Τρόποι δράσης του οργανωμένου εγκλήματος.....	26
3.1 Το εμπόριο ανθρώπων	28
3.1.1Ελληνική νομοθεσία	35
3.2 Εμπόριο ναρκωτικών ουσιών.	41
3.3 Το εμπόριο Όπλων.....	45
3.3.1Το Πρόγραμμα της Ε.Ε. για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Διακίνησης Όπλων.	47
3.4 Η Τρομοκρατία	48
3.4.1Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.....	52
4. Διεθνής Συνεργασία κατά του Οργανωμένου Διασυνοριακού Εγκλήματος ..	54
I. Interpol.....	54
II.Europol.....	56
III.EUROJUST	59
IV.CEPOL.....	60
V. POLICE CHIEFS	61
VI.Εθνικό Τμήμα SIRENE.....	61
VII.Περιφερειακό κέντρο SELEC	62
Επίλογος.....	65
Βιβλιογραφία.....	70
Διαδίκτυο	73

Πρόλογος

Η εννοιολογική προσέγγιση του οργανωμένου εγκλήματος παρουσιάζει διαφοροποιήσεις ανάλογα με το θεωρητικό πλαίσιο που ο εκάστοτε μελετητής θα χρησιμοποιήσει για την ανάλυση του φαινομένου. Παρόλα αυτά, οι νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του φαινομένου του οργανωμένου εγκλήματος, τόσο σε διεθνές και ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο εμφανίζουν μία βασική κοινή θέση: δεν συγκεκριμενοποιούν αντικειμενικές πράξεις που συνιστούν μορφές οργανωμένης εγκληματικής δράσης, αλλά συνθέτουν τα χαρακτηριστικά που πρέπει να εμφανίζει η ομάδα (criminal group), προκειμένου να χαρακτηριστεί ως εγκληματική. Το αν μια ομάδα θα χαρακτηριστεί ως οργανωμένη εγκληματική οργάνωση βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με βασικά εννοιολογικά κριτήρια, όπως είναι ο αριθμός των ατόμων που συμμετέχουν, η ύπαρξη δομής και η διάθρωση των ρόλων των μελών, η διάρκεια δράσης και ο σκοπός, και όχι οι αντικειμενικά πραγματοποιήσιμες από αυτήν πράξεις.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), «Οργανωμένη εγκληματική ομάδα» νοείται, μια δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων, που υφίσταται για κάποια χρονική περίοδο και ενεργεί με κοινό σκοπό την τέλεση ενός ή περισσότερων σοβαρών εγκλημάτων ή εγκλημάτων που θεσπίζονται με τη Σύμβαση αυτή, προκειμένου να ποριστεί αμέσως ή εμμέσως οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος.¹

Πέραν, όμως, των προσωποπαγών χαρακτηριστικών της εγκληματικής οργάνωσης, τα οποία κάθε φορά θα ορίζονται, θα προστίθενται και θα αναπαράγονται στην προσπάθεια μας να ορίσουμε και να προσεγγίσουμε εννοιολογικά το οργανωμένο

¹*Annex I to the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*. General Assembly Resolution 55/25 of 15 November 2000

έγκλημα, θα πρέπει ακόμη να λαμβάνουμε υπόψη ότι δε δύναται να το πραγματευόμαστε ανεξάρτητα από το βασικό και αναπόσπαστο κομμάτι του, που είναι η ίδια η «παράνομη» οικονομία, η οποία δημιουργεί και «συμβιώνει» στο ίδιο το κοινωνικό πλαίσιο, παράλληλα και ταυτόχρονα με τη νόμιμη οικονομία. Η παράλληλη αυτή οικονομία αναπροσαρμόζεται στους κανόνες τις αγορές, μεταβάλλεται βάσει των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών. Τα ίδια τα άτομα της κοινωνίας μετατρέπονται σε καταναλωτές και συμμετέχουν με την ιδιότητα αυτή, με απόρροια να συναινούν στη διαμόρφωση αυτής της παράλληλης οικονομίας. Με αυτό τον τρόπο, οι εγκληματικές οργανώσεις διασφαλίζουν την ανοχή της κοινωνίας, εισχωρώντας βαθύτερα στον ιστό της.² Η εν λόγω ανοχή δημιουργείται λόγω των ωφελημάτων που παρέχουν οι εγκληματικές επιχειρήσεις, μέσω της προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών υψηλής ζήτησης σε χαμηλότερες τιμές συγκριτικά με το νόμιμο εμπόριο (παραποιημένα προϊόντα, λαθραία τσιγάρα) και μέσω της δημιουργίας σωρείας θέσεων «απασχόλησης» ανειδίκευτων ατόμων, τα οποία ενδεχομένως να μην είχαν καμία άλλη δυνατότητα απορρόφησης στο νόμιμο «εργατικό δυναμικό» κοινωνιών με υψηλούς δείκτες φτώχειας και ανεργίας.

Κατά την τελευταία εικοσαετία, παρατηρείται ραγδαία εξάπλωση του οργανωμένου εγκλήματος, σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και οξυμένο ενδιαφέρον των κρατών, να αναπτύξουν δημόσιες πολιτικές για την αντιμετώπιση του. Το οργανωμένο έγκλημα εκκολάπτεται μέσα από τα δίκτυα διεθνούς εμβέλειας. Αξιοσημείωτο είναι δε, ότι η δράση των δικτύων αυτών επιφέρει τεράστια παράνομα έσοδα, ενώ παράλληλα παρουσιάζει μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις συνεχώς μεταβαλλόμενες

² Ruggiero, V., & Vass, A., (1999), "Heroin Use and the Formal Economy, illicit Drugs and Licit Economies in Italy", *British Journal of Criminology*, 32 (3): 273-291.

καταστάσεις, στη δυναμική της αγοράς και στις τεχνολογικές εξελίξεις, χωρίς να παρακάμπτονται, βέβαια, και τασημαντικά προβλήματα που επιφέρει στις εσωτερικές έννομες τάξεις. Στην εν λόγω ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση του οργανωμένου εγκλήματος, συνέτεινε κυρίως η ανάπτυξη των παγκοσμιοποιημένων αγορών (διεθνοποίηση οικονομιών, κατάργηση ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων κλπ.)

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να παρουσιάσει το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος (Mafia), τον τρόπο με τον οποίο δρα, καθώς και τα κυριότερα εγκλήματα στα οποία προβαίνει. Επιπλέον, διευκρινίζει το πώς παρουσιάζεται στην Ελλάδα το οργανωμένο έγκλημα και με ποια μορφή. Τέλος, γίνεται αναφορά στους οργανισμούς οι οποίοι εργάζονται για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και τον μορφών του, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

1. Ιστορική Αναδρομή και οι ρίζες του Οργανωμένου Εγκλήματος – Μαφία.

Η Μαφία είναι μια εγκληματική οργάνωση η οποία θέτει ως σκοπό τον παράνομο πλουτισμό των μελών της και υπεισέρχεται με βίαια μέσα ως παρασιτικός διαμεσολαβητής, ο οποίος επιβάλλεται δια της βίας μεταξύ της παραγωγής και της κατανάλωσης, μεταξύ του πολίτη και του κράτους.³

Στο Παλέρμο, την παλαιά πολιτιστική πρωτεύουσα της Ιταλίας και ιστορική πόλη – (καρδιά της Μαφίας), ο ΟΗΕ συγκάλεσε από τις 12 έως τις 15 Δεκεμβρίου 2000 συμβολικά, μια διεθνή συνάντηση κατά του οργανωμένου εγκλήματος, με συμμετοχή 198 κρατών. Μέσω αυτής της συνάντησης, ο πλανήτης Γη ουσιαστικά αναγνώρισε ένα από τα παγκόσμια σύμβολα του μέλλοντος του, τη Μαφία.

Η Ιταλία έχει μια μακρόχρονη ιστορία στις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες. Μια από τις αρχαιότερες και πιο γνωστές είναι η Σικελική μαφία. Είναι τόσο περιβόητη η λέξη μαφία, που σήμερα χρησιμοποιείται σε όλο τον κόσμο. Παραδείγματος χάριν, όταν κάνουμε λόγο για τον οργανωμένο εγκληματικό υπόκοσμο, αναφερόμαστε στην ρωσική μαφία, κινεζική μαφία, κλπ. Επιπροσθέτως, ο ίδιος ο Ιταλικός νόμος ορίζει οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, όπως «ενώσεις τύπου μαφίας» ("Associazione a delinquere di stampo mafioso").⁴ Άλλες πιο γνωστές ιταλικές οργανωμένες εγκληματικές ομάδες είναι της Καλαβρίας η "Ντρανγκέτα " (Ndrangheta), της Νεάπολης η "Καμόρα" (Camorra) και της Πούλιας, οι Πουλιεζικές εγκληματικές ομάδες (Apulian criminal groups).

Τέτοιες εγκληματικές ομάδες συσσωρεύουν τεράστια κεφάλαια και περιουσιακά στοιχεία, τόσο στην Ιταλία όσο και στο εξωτερικό. Το ιταλικό κράτος έχει αγωνιστεί κατά του οργανωμένου εγκλήματος για δεκαετίες, ωστόσο, το σημείο

³Leonardo Sciascia. Παγκόσμια ιστορία, εκδ. περισκόπιο, 2009

⁴ Section 416bis of the criminal code (*Mafia-type associations*)

καμπής στην εξουδετέρωση του ήταν η απόφαση να επιτεθούν στα περιουσιακά στοιχεία της μαφίας. Με αυτό τον τρόπο, αποστερώντας, δηλαδή, τον πλούτο από τις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, τους στέρησαν και την εξουσία.

Ο νόμος που εισήγαγε το έγκλημα του «Mafia-type association» το 1982, ήταν ο λεγόμενος «Rognoni – La Torre» Act, ο οποίος αντιπροσώπευε μια σημαντική καινοτομία. Πιο συγκεκριμένα, παρείχεστις εισαγγελικές αρχές ένα βασικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των εγκληματικών οργανώσεων, την εισαγωγή προληπτικών μέτρων για τα περιουσιακά στοιχεία (δηλαδή την κατάσχεση και τη δήμευση). Κύριος σκοπός του συγκεκριμένου νόμου ήταν να ανακτήσει τα παράνομα περιουσιακά στοιχεία που είχαν αποκτηθεί από παράνομες εγκληματικές ενέργειες.

Ο υποκινητής του νόμου που εισήγαγε το έγκλημα του ««Mafia-type unlawful association»,⁵ ο οποίος άνοιξε το δρόμο για την κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων, ήταν ο βουλευτής Pio La Torre. Σύμφωνα με τους πρώην ηγέτες της μαφίας και αργότερα μάρτυρες, ("collaboratori di Giustizia"),⁶ Tommaso Buscetta, Francesco Marino Mannoia, Gaspare Mutolo και Pino Marche, ο Pio La Torre δολοφονήθηκε, για τη δέσμευσή του κατά της μαφίας. Με βάση τις ομολογίες από τους μάρτυρες και άλλα αποδεικτικά στοιχεία που ακούστηκαν στο Παλέρμο στις 12 Απριλίου 1995, οι ηγέτες της μαφίας Michele Greco, Totò Riina, Bernardo Brusca, Bernardo Provenzano, και Pippo Calò καταδικάστηκαν, μεταξύ άλλων, σε ισόβια κάθειρξη.

Ως συνέπεια του προαναφερθέντος νόμου, μια νέα στρατηγική εισήχθη και έκτοτε κατέστη δυνατό να καταπολεμηθεί το οργανωμένο έγκλημα μέσω της δίωξης των κύριων φορέων του (αφεντικά και συνεργάτες), καθώς και να

⁵ Section 416bis C.C, cit

⁶ Section 416bis C.C, cit

δημιευθούνται περιουσιακά στοιχεία τους, τα οποία είχαν αποκτηθεί μέσω παράνομων ή εγκληματικών πράξεων.

Άλλες νομοθετικές πράξεις ακολούθησαν με τον καιρό και έτσι η Ιταλία έχει αναπτύξει την πιο σύγχρονη και αποτελεσματική νομοθεσία κατά του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο θεωρήθηκε μοντέλο για το εξωτερικό.

Κατέστη σαφές, ότι τα χρήματα και η ταχεία δημιουργία του τεράστιου πλούτου ήταν κοινοί στόχοι για κάθε έγκλημα σε ολόκληρο τον κόσμο. Αυτή η τακτική υιοθετούνταν από τους εμπόρους ναρκωτικών, από διεφθαρμένες και εγκληματικές οργανώσεις, από τους εμπόρους όπλων, και τους αρχηγούς κρατών, οι οποίοι απέκρυπταν και υπεξαιρούσαν τους πόρους των χωρών τους.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η Μαφία δεν ήταν ο μόνος «παίκτης» αλλά υπήρχαν και άλλες εγκληματικές οργανώσεις διαφορετικών εθνικοτήτων. Η μέθοδος που χρησιμοποιούσε η Μαφία (metodo Mafioso) ακολουθήθηκε σε πολλές και διαφορετικές χώρες και έτσι τα κεφάλαια που ελέγχονταν από την Μαφία μεταβιβάζονταν και ανακυκλώνονταν σε διαφορετικές χώρες.

Αυτό το νέο χαρακτηριστικό της σύγχρονης εγκληματικότητας, δεν αφορά μόνο την Ιταλία. Έχει καταφέρει να αναδειχθεί σε διεθνές ζήτημα που οδήγησε στη μεταφορά των παράνομων εσόδων. Ως απόρροια αυτού, τα εν λόγω έσοδα έχουν προσχωρήσει τόσο στις εγχώριες όσο και στις διεθνείς οικονομίες στρεβλώνοντας με τον τρόπο αυτό τις διάφορες αγορές και τους οικονομικούς κανόνες.

Εν συγκρίσει με το παρελθόν, σήμερα οι εγκληματίες παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και εμφανίζονται σαν «καθαροί» επιχειρηματίες, ως ιδιωτικοί και δημόσιοι διαχειριστές. Παρά τις διαφορές μεταξύ των χωρών, η τελευταία περίπτωση αφορά όλες τις χώρες, καθώς η κοινωνία γίνεται όλο και πιο παγκοσμιοποιημένη και εξαρτημένη.

Ο όρος «διεθνικό οργανωμένο έγκλημα» υιοθετήθηκε στη διάσκεψη του ΟΗΕ που πραγματοποιήθηκε στην Νάπολη το Νοέμβριο του 1994. Στην συγκεκριμένη διάσκεψη, τονίστηκε η υπερεθνική διάσταση του οργανωμένου εγκλήματος. Ένα έγκλημα θεωρείται διακρατικό, όταν έχει διεθνή χαρακτήρα, δηλαδή όταν αφορά δυο ή περισσότερες χώρες. Η αντιμετώπιση των παράνομων κεφαλαίων που προέρχονται από εγκληματικές ενέργειες είναι ο κύριος στόχος των κρατών που σκοπεύουν να κρατήσουν την οικονομία υγιή και ελεύθερη από εγκληματικούς δεσμούς και επιρροές.

Σε αυτό το νέο διεθνές πλαίσιο οι άλλες χώρες θα μπορούσαν να επικαλεστούν την ιταλική νομοθεσία και την εμπειρία που έχει αποκτηθεί μετά από σχεδόν 30 χρόνια εμπειρίας, η οποία έχει οδηγήσει σε κατάσχεση σημαντικής ποσότητας άκρως πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων (χρήματα, ομόλογα, αυτοκίνητα, σκάφη, αεροπλάνα, γη, κτίρια, διαμερίσματα και επιχειρήσεις).

Καλές πρακτικές, προκλήσεις και διδάγματα από την Ιταλική εμπειρία στη διαχείριση των κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων, καθώς και η έννοια της κοινωνικής επαναχρησιμοποίησης, είναι πολύτιμα εργαλεία για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος σε ολόκληρο τον κόσμο.

Υπάρχουν τέσσερις κύριες εγκληματικές οργανώσεις στην Ιταλία: η "Μαφία"(Mafia), η "Καμόρα"(Camorra), η "Ντραγκέτα" ('Ndrangheta) και η "Σάκρα Κορόνα Ουνιτά" (Sacra Corona Unita), η καθεμία έχει τις ρίζες της σε μια συγκεκριμένη περιοχή ή γεωγραφική περιοχή.

Η μαφία παλαιά αραβική λέξη, σήμερα πια αποτελεί διεθνή όρο, ο οποίος δηλώνει τον τρόπο να ανελίσσεται κοινωνικά με το όπλο στο χέρι και περιγράφει κάθε μορφή οργανωμένου εγκλήματος, όπως και οργανώσεις τελείως διαφορετικές μεταξύ τους. Έτσι, εκτός από την αυθεντική

σικελική Μαφία, ο όρος δηλώνει την ΚόζαΝόστρα της Αμερικής, την Καμόρα της Νεάπολης, τη Ντράγκετα της Καλαβρίας, τη Σάκρα Κορόνα Ουνιτά της Απουλίας, τη Γιακούζα της Ιαπωνίας, τη Ζακόνε της Ρωσίας, την Τεπ της Τσετσενίας, τις Τριάδες της Κίνας αλλά και τις συμμορίες των εγχώριων νονών.

Την ιστορία αυτού του θεσμού, τον οποίο γέννησε η σικελική γη, τη μόνη αστική επανάσταση που μπορούσε να έχει η Σικελία (σύμφωνα με τον ιστορικό Ερικ Χόμπσμπουμ), θεσμού ο οποίος έγινε η επίσημη έκφραση του οργανωμένου εγκλήματος.

Στη Σικελίαγεννήθηκε και αναπτύχθηκε η Μαφία, ενσωματώνοντας την παραδοσιακή περιφερειακή ληστοσυμμορία στην αστική ζωή, μέσα στο κράτος, που δεν δίστασεκάποιαστιγμή στο τέλος του 20^{ου} αιώνα να επιτεθεί και στο ίδιο το επίσημο κράτος. Η Μαφία κυνηγήθηκε άγρια από το φασιστικό καθεστώς, ώσπου φτάνοντας στα όρια της διάλυσης μετακομίζει στην απέναντι πλευρά του Ατλαντικού. Η Μαφία επέστρεψε ουσιαστικά στη Σικελία μαζί με τις συμμαχικές δυνάμεις και, κυρίως, μετά την απελευθέρωση και την πτώση του φασισμού, όταν οι παλαιοί ντον της Μαφίας αντικατέστησαν τους φασίστες δημάρχους σε όλο το νησί.

Στα ασφυκτικά γεμάτα καράβια του μεταναστευτικού ρεύματος προς τις ΗΠΑ, στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, μαζί με τη φτώχεια του ιταλικού Νότου ταξίδευε και το πνεύμα της Μαφίας. Στο χωροταξικό κενό του EastSide της Νέας Υόρκης γεννήθηκε η Μικρή Σικελία. Οι Σικελοί, μετά από αιματηρούς αγώνες με τις ιρλανδικές και εβραϊκές συμμορίες αλλά και με τους Ναπολιτάνους της Καμόρας, θα κυριαρχούσαν. Ο νόμος της Ποτοαπαγόρευσης ήταν μια μέγالهευκαιρία, την οποία η Μαφία δεν άφησε ανεκμετάλλευτη, γεγονός που την οδήγησε σε οικονομική απογείωση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1930.Την εποχή της μεγάλης οικονομικής κρίσης, μετά το Κραχ

του 1929, οι παράνομες επιχειρήσεις της Μαφίας ήταν ίσως οι μόνες που ευημερούσαν. Η Μαφία ήταν πια μέρος του «αμερικανικού ονείρου» που έδινε μια ευκαιρία στον καθένα.

Στην αρχή της δεκαετίας του 1930 με πρωτοβουλία του Λάκυ Λουτσιάνο, είχε φτάσει ο καιρός όλες οι οργανώσεις της Μαφίας να ενωθούν σε ένα Εθνικό Συνδικάτο του Εγκλήματος, την Κόζα Νόστρα την οποία καθοδηγούσε η περίφημη «Επιτροπή» (Commission). Τον έλεγχο της επιτροπής είχαν πέντε μεγάλες «οικογένειες» της Νέας Υόρκης και αυτή η δομή της αμερικανικής Μαφίας παραμένει μέχρι σήμερα. Στα τέλη της δεκαετίας του 1950, ένα ανάλογο διοικητικό όργανο, την «Επιτροπή» (Cupola), απέκτησε και η σικελική Μαφία.

Αν και η ιδέα του Συνδικάτου αποσκοπούσε σε μια ειρηνική επιχειρηματική συνύπαρξη (γιατί, όπως έλεγε ο στενός συνεργάτης του Λουτσιάνο, Μάγιερ, Λάνσκυ, «οι πωλητές των Φορντ δεν σκοτώνουν τους πωλητές των Κάντιλακ») τα αιματηρά ξεκαθαρίσματα λογαριασμών στο εσωτερικό της Μαφίας δεν σταμάτησαν ποτέ. Η βία και η δίψα για απόλυτη εξουσία πάντα ήταν ενσωματωμένες στα γονίδια της Μαφίας. Αυτός ο διαχρονικός πόλεμος για επικράτηση υπάρχει τόσο στη γενέθλια γη της Σικελίας, όσο και στην Αμερική (κυρίως στη Νέα Υόρκη και το Σικάγο).

Γαλουχημένες με το πνεύμα της Μαφίας τον ίδιο βίαιο και ματωμένο δρόμο ακολούθησαν και ακολουθούν όλες οι εθνικές και παγκόσμιες εκφράσεις του οργανωμένου εγκλήματος, με τα μέλη τους να κατέχουν τον τίτλο του μαφιόζου, όπως εκείνοι οι χωρικοί της Σικελίας έναν αιώνα πριν.

2. Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα

Το οργανωμένο έγκλημα «απουσιάζει» από το δημόσιο λόγο και από την επιστημονική συζήτηση στην Ελλάδα, τουλάχιστον μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του '80, ενώ αρχίζει να αναγνωρίζεται και να καταγράφεται ως πρόβλημα κατά τη δεκαετία του '90, όπου ταυτίστηκε άμεσα με την παρουσία των μεταναστών.⁷ Εάν ανατρέξουμε στις πρώτες εκθέσεις για το οργανωμένο έγκλημα της δεκαετίας του 90, διαπιστώνουμε ότι κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα αρχίζει να εντοπίζεται και να αναδεικνύεται η παρουσία και η δραστηριοποίηση εγκληματικών οργανώσεων στον ελληνικό χώρο, ενώ ταυτόχρονα αποτυπώνεται και μια σαφής σύνδεση του οργανωμένου εγκλήματος με την εισροή μεταναστών. Ειδικότερα, οι εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ για τα έτη 1995, 1996, 1997, 1998 και 1999 κάνουν λόγο για σοβαρή απειλή από «εθνικές εγκληματικές ομάδες».⁸ Η ετήσια έκθεση για το ΟΕ στην Ελλάδα, του έτους 1998, αναφέρει ότι «η συνεχιζόμενη κρίσιμη οικονομική κατάσταση αλλά και οι εύθραυστες πολιτικές ισορροπίες όλων σχεδόν των γειτονικών με την Ελλάδα χωρών και η συνεχής εισροή προσφύγων και αποκαλούμενων οικονομικών μεταναστών από τις γειτονικές βαλκανικές χώρες, αποτέλεσαν έναν εξαιρετικά επιβαρυντικό παράγοντα για την αύξηση της εγκληματικότητας σε ορισμένους τομείς εγκληματικής δραστηριότητας. Η παραμονή εξάλλου μεγάλου αριθμού οικονομικών μεταναστών, κυρίως από γειτονικές χώρες, στην Ελλάδα, επενεργεί δυσμενώς στους δείκτες της σοβαρής εγκληματικότητας. Γενικά, υπερτονίζουν την εμπλοκή των αλλοδαπών στις οργανωμένες εγκληματικές

⁷ Βλ. σχετ. Ξενάκη, Σ. (2011), «Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα: η οριοθέτηση και η αξιολόγηση της απειλής», *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, Π/2011, τχ. 24, σ. 137-145· και Βιδάλη, Σ. (2014), *Αντεγκληματική Πολιτική, Από τη Μικροεγκληματικότητα έως το Οργανωμένο Έγκλημα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 178.

⁸ Βλ. σχετ. Έκθεση για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος για το έτος 1998, σ. 2.

δραστηριότητες.⁹ Επίσης, χαρακτηριστικός είναι και ο τρόπος που παρουσιάζεται ο ρόλος της εθνικότητας στην διαμόρφωση του εγχώριου οργανωμένου εγκλήματος στις επίσημες εκθέσεις, όπου τονίζεται ιδιαίτερα ο ρόλος των αλλοδαπών εγκληματικών οργανώσεων, καθώς η εθνικότητα αυτών αποτυπώνεται με έντονα γράμματα. Δηλαδή, ακόμα και από τον τρόπο παρουσίασης των πληροφοριών αναδεικνύεται η τάση προβολής της εθνικότητας ως βασικής επεξηγηματικής παραμέτρου της οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας.

Στην επικράτηση της τάσης αυτής, συνέβαλε και η ήδη εμπεδωμένη συλλογική αντίληψη να μην ταυτοποιούνται ως οργανωμένο έγκλημα σκάνδαλα σχετιζόμενα με το δημόσιο τομέα και με διαπλεκόμενα συμφέροντα της ελληνικής ελίτ, καθώς και άλλα οικονομικά εγκλήματα και δράσεις οργανωμένες γύρω από την παράνομη οικονομία.¹⁰

⁹Βλ. π.χ. εκθέσεις 2003 και 2004 .

¹⁰ Βλ. Ξενάκη, Σ., (2011), *ό.π.* Σύμφωνα με την Ξενάκη, το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα αναγνωρίστηκε και ορίστηκε ως πρόβλημα μόλις τη δεκαετία το '90 και συνδέθηκε άμεσα με το μεταναστευτικό κύμα αυτής περιόδου, βλ. σχετ. Ξενάκη, Σ., (2011), *ό.π.* Στο εν λόγω άρθρο, η Ξενάκη αναφέρεται στην τάση που επικρατεί να μην κατατάσσονται στην κατηγορία του οργανωμένου εγκλήματος σκάνδαλα σχετιζόμενα με τον δημόσιο τομέα και με διαπλεκόμενα συμφέροντα της ελληνικής ελίτ (λ.χ. υποθέσεις όπως το Βατοπέδι, η Siemens, η δημιουργία μονοπωλίων στις αγορές μέσω του καθορισμού τιμών, π.χ. υπόθεση ΜΕΒΓΑΛ, φαινόμενα οργανωμένης βίας και εκφοβισμού κατά συνδικαλιστικών στελεχών, π.χ. υπόθεση Κούνεβα, ουδέποτε αναγνωρίστηκαν ως υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος). Αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «για μια χώρα, στην οποία οι εδραιωμένες πελατειακές σχέσεις και η διαφθορά γενικότερα χρησιμοποιούνται κοινώς για να χαρακτηρίσουν τη σχέση μεταξύ των μελών της ελίτ που προέρχονται από τους χώρους της πολιτικής, των επιχειρήσεων και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, μπορεί κανείς εύλογα να αναρωτηθεί πώς το οργανωμένο έγκλημα αναδύθηκε ως μια πλέον κυρίαρχη και διαδεδομένη ανησυχία και με ποιο τρόπο γίνεται αντιληπτό στην κοινωνία. Εν συντομία, η απάντηση είναι σε αντιδιαστολή με την πολιτική διαφθορά και τα οικονομικά εγκλήματα, στα οποία εμπλέκονται μέλη της ελληνικής ελίτ, το οργανωμένο έγκλημα χαρακτηρίζεται ευρέως ως το κατ' εξοχήν έγκλημα των αλλοδαπών».

Κατά μία έννοια εξυπηρετούσε τα ήδη διαμορφωμένα οργανωμένα συμφέροντα να θεωρείται ότι «ο εχθρός είναι ο άλλος και όχι εμείς».¹¹ Σημαντική παράμετρος που συνέβαλε στη δυσκολία διάκρισης του οργανωμένου εγκλήματος από άλλες μορφές παρανομίας, ήταν η μεγάλη έκταση της παραοικονομίας, η οποία καθιστούσε δυσδιάκριτα τα όρια ανάμεσα σε αυτήν και το οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα».¹²

Επίσης, η απουσία του οργανωμένου εγκλήματος στη μετεμφυλιακή Ελλάδα μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του '80, συνδέεται άμεσα με τις δομικές ιδιαιτερότητες του ελληνικού πολιτικού συστήματος. Η εν λόγω απουσία οφείλεται όχι στο ότι δεν υπήρχε το οργανωμένο έγκλημα, αλλά στο ότι «δεν γινόταν αντιληπτό ως τέτοιο, καθώς οι υπηρεσίες και τα συμφέροντα που το οργανωμένο έγκλημα κατά κανόνα προωθεί, «παρέχονταν» στους ενδιαφερόμενους μέσω της δομικής ιδιαιτερότητας του ελληνικού πολιτικού συστήματος και της κομματικής πελατείας».¹³

Έτσι, «η παρουσία του αμιγώς ελληνικής προέλευσης οργανωμένου εγκλήματος, ήταν από περιορισμένη έως ανύπαρκτη»,¹⁴ ενώ και κατά τη δεκαετία του '90 φαίνεται να συνιστά περισσότερο ένα φαινόμενο περιθωριακό, το οποίο αρχίζει να ερευνάται επισταμένως και αυτοτελώς, λόγω των

¹¹ Βλ. Chambliss, W., (1978), *ό.π.* σ. 201.

¹² Βλ. σχετ. Βιδάλη, Σ. (2007), *Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική. Τόμος Α΄*. Αθήνα, Κομοτηνή: Σάκκουλας, *ό.π.*, σ. 912

¹³ Βλ. Βιδάλη, Σ. (2011), «Η Κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όρια της: ναρκωτικά και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, Η Σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπιση της και η επιστήμη της εγκληματολογίας», *Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Ιάκωβο Φαρσεδάκη*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 1751· καθώς και Βιδάλη, Σ., (2007), *Έλεγχος του Εγκλήματος και Δημόσια Αστυνομία, Τομές και συνέχειες στην Αντεγκληματική Πολιτική. Τόμος Α΄* Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας, *ό.π.*, σ. 477.

¹⁴ Ξενάκη, Σ., (2011), *ό.π.*. Επίσης βλ. την προσέγγιση της Βιδάλη.

διεθνών δεσμεύσεων της Ελλάδας για κατάρτιση ειδικών εκθέσεων για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος.¹⁵

Ειδικότερα, από τα στοιχεία της αστυνομίας για τα έτη 1995 και 1996 προκύπτει ότι το οργανωμένο έγκλημα δεν είχε εδραιωθεί στην Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η δράση των εγκληματικών οργανώσεων μάλλον θεωρείται αποσπασματική, εκτιμώντας παράλληλα και προβλέποντας ότι λόγω του μεταναστευτικού ρεύματος θα επακολουθήσει και αύξηση στη διασυνοριακή εγκληματική δράση. Στο ίδιο πλαίσιο κινούνται και οι εκθέσεις για τα έτη 2004 και 2005, όπου χαρακτηριστικά αναφέρονται σε τάση περιορισμού εμφάνισης των εγχώριων εγκληματικών οργανώσεων έναντι των αλλοδαπών.¹⁶

Η εν λόγω οπτική προσεγγίζει τη θεωρητική εκείνη τάση που προσλαμβάνει το οργανωμένο έγκλημα, ως εισαγόμενο φαινόμενο, αποκομμένο από τον οικονομικό και πολιτικό ιστό, στον οποίο εμφανίζεται και δρα μέσω των κοινωνικών σχέσεων που το απαρτίζουν, ερμηνευμένο κυρίως με εθνικά κριτήρια. Η θεώρηση αυτή, γνωστή στη βιβλιογραφία ως «θεωρία συνωμοσίας» (αλλοδαπός θεωρία συνωμοσίας) διατυπώθηκε από τον Cressey στην προσπάθεια του να ερμηνεύσει και να εξηγήσει τη παρουσία του

¹⁵ Βλ. Ριζάβα, Φ. (2012), *Οργανωμένο Έγκλημα, Θεωρητική Προσέγγιση, κατ' άρθρον ερμηνεία και νομολογιακή αντιμετώπιση*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 77. Η Λαμπροπούλου επισημαίνει ότι οι εκθέσεις των ετών 1995 και 1996 διαφοροποιούνται σε αρκετά σημεία από τις εκθέσεις των 1997, 1998 και 1999 και αυτό οφείλεται κυρίως στην πίεση να παρουσιαστεί μια έκθεση που να στηρίζεται στις απαιτήσεις του Συμβουλίου της ΕΕ (1997b) έγγραφο 35 (rev. II, έγgr. 6204/2/1997). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα συμπεράσματα της Έκθεσης του έτους 1999 είναι σχεδόν τα ίδια με εκείνα της προηγούμενης έκθεσης και φαίνονται ασυμβίβαστα με την παρουσιαζόμενη κατάσταση, Έκθεση ΥΔΤ για ΟΕ 1999, σ. 3. βλ. σχετ. Lambropoulou, E. (2003), «Criminal 'organisations' in Greece and public policy: from non-real to hyper-real?», *International Journal of the Sociology of Law*, 31(1), σ. 82.

¹⁶ Βλ. έκθεση 2005, σ. 24 και έκθεση 2004, σ. 34

οργανωμένου εγκλήματος (ειδικότερα της ΚόζαΝόστρα) στην αμερικάνικη κοινωνία της δεκαετίας του 1960.¹⁷

Το στερεότυπο των οργανωμένων αλλοδαπών εγκληματικών ομάδων¹⁸ φαίνεται να έχει εδραιωθεί στην ελληνική κοινωνική συνείδηση και το σχήμα, οργανωμένο έγκλημα- εθνικότητα, παραμένει στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης.¹⁹ Ο Αντωνόπουλος επισημαίνει ότι η συνωμοσία του εγκληματία- ξένου είναι μια εικόνα καλά ενσωματωμένη στην ελληνική κοινωνική συνείδηση, παρά το γεγονός ότι τα στοιχεία δείχνουν ότι σημαντικές παράνομες αγορές στην

¹⁷Cressey, D. (1969), την κλοπή του Έθνους, 1η έκδ. Νέα Υόρκη: Harper&Row. Cressey περιέγραψε το οργανωμένο έγκλημα της δεκαετίας του '60 στις ΗΠΑ ως ένα εισαγόμενο φαινόμενο, άμεσα συνδεδεμένο με την παρουσία και δράση της σικελικής Μαφίας LCN, αμφισβητώντας με αυτό τον τρόπο τον εγκληματογενή χαρακτήρα της αμερικανικής κοινωνίας. Η δε πρότασή του για εξάρθρωση της LCN στον τόπο γέννησής της και εδραίωσής της, τη Σικελία, έθεσε τα πρώτα στίγματα του διεθνούς πολέμου κατά του εγκλήματος. Βλ. και Βιδάλη, Σ. (2011), «Η Κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όρια της: ναρκωτικά και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα», Η Σύγχρονη εγκληματικότητα, η αντιμετώπιση της και η επιστήμη της εγκληματολογίας, Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Ιάκωβο Φαρσεδάκη, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁸Θα πρέπει να αναφερθεί στο σημείο αυτό η έρευνα του Αντωνόπουλου σχετικά με την εμπλοκή του ξένου στοιχείου σε τρεις οργανωμένες εγκληματικές δραστηριότητες, αγορές στην Ελλάδα, του λαθρεμπορίου τσιγάρων, της κλοπής μεταφορικών μέσων και διευκόλυνση παράνομης μετανάστευσης, υπό το πρίσμα της θεωρίας της συνωμοσίας του άλλου, του ξένου (αλλοδαπός θεωρία συνωμοσίας). Σύμφωνα με τον Αντωνόπουλο, οι τρεις συγκεκριμένες παράνομες αγορές στην Ελλάδα δεν είναι «ελεγχόμενες», ούτε αποτελούν «ιδιοκτησία» αλλοδαπών. Η δε εθνικότητα ως εξηγητική παράμετρος είναι υπερεκτιμημένη. Αντωνόπουλος, Γ (2009), «Είναι οι " άλλοι " έρχονται ; : Τα στοιχεία σχετικά με" εξωγήινη συνωμοσία »από τρεις παράνομες αγορές στην Ελλάδα»,Εγκλημα, δίκαιο και την κοινωνική αλλαγή, 52 (5), σ. 475-493 · Αντωνόπουλος, Γ και Παπανικολάου, Γ (χ.χ.), χωρίς άδεια του καπιταλισμού, ελληνικό στιλ. Επίσης, σχετικά με την αγορά διευκόλυνσης της παράνομης μετανάστευσης, βλ. τα επίσημα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ. για την εθνικότητα των εμπλεκόμενων διακινητών για τα έτη 2003-2013, όπου σαφώς προκύπτει ότι υπερ-εκπροσωπούνται από τους Έλληνες στο www.astynomia.gr, καθώς και Αντωνόπουλος, Γ (2006), «Η λαθραίας μεταφοράς μεταναστών στην Ελλάδα: Μια εξέταση του Κοινωνικού Οργανισμού του. European Journal of Εγκληματολογία », 3 (4), σ. 439-461 · και Παπαδοπούλου, Α (2004), «Λαθρεμπόριο στην Ευρώπη: Μετανάστες Transit στην Ελλάδα», Εφημερίδα της Μελετών για τους Πρόσφυγες, 17 (2), σ. 167-184.

¹⁹Βλ. Antonopoulos, G. (2009), ό.π., σ. 491.

Ελλάδα δεν είναι «ελεγχόμενες» από αλλοδαπούς και η εθνικότητα ως επεξηγηματικός παράγοντας είναι υπερεκτιμημένη.²⁰

Η τάση ταύτισης του εγχώριου οργανωμένου εγκλήματος με την παρουσία αλλοδαπών εγκληματικών οργανώσεων υποχωρεί στις εκθέσεις των τελευταίων ετών, δηλαδή για τα έτη 2011 και 2012. Στις τελευταίες αυτές εκθέσεις, διαπιστώνεται η πληρέστερη αναφορά των πληροφοριών και η διεξοδικότερη επεξεργασία τους σε σύγκριση με εκείνες των παλιότερων ετών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που καταγράφονται, προκύπτει ότι οι ημεδαποί υπερεκπροσωπούνται στις περισσότερες εγκληματικές δραστηριότητες.²¹ Στα τελικά συμπεράσματα της έκθεσης για το έτος 2011 αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «γενικά παρατηρείται μια ενίσχυση του ρόλου των ημεδαπών στις περισσότερες εγκληματικές δραστηριότητες και μόνο στην παράνομη διακίνηση μεταναστών και στις οργανωμένες ληστείες και κλοπές, οι αλλοδαποί φαίνεται να υπερτερούν».²² Η αύξηση της εμπλοκής των ημεδαπών αποτυπώνεται και στην έκθεση για το έτος 2012, η οποία αναφέρεται και στην ποιοτική

²⁰ Αντωνόπουλος, Γ (2009), ό.π. Ο Καρύδης αναφέρει ότι η εγκληματικότητα των μεταναστών συνιστά μια ανακατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας, η οποία εδράζεται πάνω σε στερεότυπα και στη ξενοφοβική προδιάθεση του πληθυσμού. Επισημαίνει ότι η στερεοτυπική απεικόνιση του «μετανάστη-άλλου» ταυτίζεται κυρίως με τον γενικευμένο «Αλβανό μετανάστη», η εικόνα του οποίου συγκροτείται στη συνέχεια διαδοχικά ως Λαθρομετανάστης, Κλέφτης, Βίαιος, Επικίνδυνος, Βαλκάνιος Εγκληματίας. Βλ. σχετ. Καρύδης, Β. (1996), Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα, Αθήνα: Παπαζήσης, σ. 121-122.

²¹ Στην έκθεση του έτους 2011 για πρώτη φορά γίνεται αναφορά στις εγχώριες εγκληματικές ομάδες που καλλιεργούν κάνναβη και μάλιστα επισημαίνεται χαρακτηριστικά ότι «οι ομάδες αυτές αποτελούνται από ημεδαπούς, τους οποίους συνήθως συνδέουν οικογενειακοί δεσμοί, φιλία ή επαγγελματική σχέση» (σ. 19). Επίσης, εκεί αποτυπώνεται ο πρωταρχικός ρόλος των ημεδαπών σε εγκληματικές δραστηριότητες όπως οι κλοπές μετάλλων, οι κλοπές οχημάτων, η εμπορία ανθρώπων, οι απάτες, οι εκβιάσεις και το ηλεκτρονικό έγκλημα.

²² Ετήσια Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2011, σ. 48.

αναβάθμιση του ρόλου τους στις περισσότερες από τις εγκληματικές δραστηριότητες. Χωρίς ναυπάρχει ρητή αναφορά στα αίτια της αύξησης εμπλοκής ημεδαπών με το ΟΕ, εκτιμάται ότι ενδέχεται ναοφείλεται και στην παράμετρο της οικονομικής κρίσης, που θεωρείται βασικός παράγοντας επιρροής της ανάπτυξης των οργανωμένων εγκληματικών δραστηριοτήτων.²³ Έτσι, καθίσταται σαφές, δεδομένων των εκθέσεων, πως ο ρόλος των ημεδαπών στην εμπλοκή με το ΟΕ είναι καθοριστικός.

Η σταδιακή παγίωση των εγκληματικών οργανώσεων στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 και ειδικά την πρώτη πενταετία (2000-2005)²⁴ είχε σχέση κυρίως με τις δομικές μεταβολές του τέλους του εικοστού αιώνα, και κυρίως με την επέκταση της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς και των συνεπειών της. Δημιουργήθηκαν νέες αγορές «που δεν στάθηκε δυνατόν ή δεν επιχειρήθηκε να ρυθμιστούν κεντρικά»,²⁵ ενώ ταυτόχρονα η όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων της περιόδου, συνέβαλε στη δημιουργία μιας δεξαμενής ατόμων που περίσσευαν από τη νόμιμη οικονομία, ενώ μπορούσαν εύκολα να απορροφηθούν στις παράνομες αγορές.²⁶

Όπως αναφέρεται και στις τελευταίες εκθέσεις της ΕΛ. ΑΣ, η ραγδαία ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος φαίνεται να αποδίδεται α) στη γεωγραφική θέση της χώρας μας: πρόκειται για σταυροδρόμι και «πέραςμα» μιας σειράς παράνομων δραστηριοτήτων, όπως είναι η αγορά διευκόλυνσης παράνομων μεταναστών, το λαθρεμπόριο καπνικών προϊόντων και η διακίνηση ναρκωτικών β) στην ύπαρξη ολόκληρων πληθυσμιακών ομάδων ατόμων χωρίς ιδιότητες », ²⁷ η οποία έδρασε και συνεχίζει να δρα ενισχυτικά στην ανάπτυξη του

²³Ετήσια Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2012, σ. 49.

²⁴ Βλ. Βιδάλη, Σ. (2007), *ό.π.*, σ. 910.

²⁵ Βλ. Βιδάλη, Σ., (2014), *ό.π.*, σ. 178.

²⁶Βλ. Ruggiero, V. (2000), Έγκλημα και Αγορών. Δοκίμια στην Καταπολέμησης της εγκληματολογίας.

²⁷Βλ. Βιδάλη, (2007), *ό.π.*, σ. 919.

οργανωμένου εγκλήματος. Ειδικότερα, και η κλιμακούμενη οικονομική κρίση που σημειώνεται την τελευταία πενταετία, φαίνεται ότι έχει καθοριστική σημασία στις ποιοτικές και ποσοτικές μεταβολές του οργανωμένου εγκλήματος.

3. Τρόποι δράσης του οργανωμένου εγκλήματος.

Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί ένα ιδιαίτερα πολυσύνθετο εγκληματικό φαινόμενο, το οποίο μεταλλάσσεται διαρκώς προσαρμοζόμενο στις διάφορες ευκαιρίες για κέρδος που παρουσιάζονται, αλλά και στις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις. Οι τεράστιοι οικονομικοί πόροι που διαθέτει, μεταφράζονται και σε δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης ιδιαίτερα εξελιγμένων, τεχνολογικά, μέσων για την επίτευξη των εγκληματικών στόχων του, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται σαν να βρίσκεται συνεχώς «ένα βήμα μπροστά» από τις όποιες προσπάθειες κατασταλτικής αντιμετώπισής του. Έτσι, η όποια επιχειρησιακή επιτυχία εναντίον συγκεκριμένων εγκληματικών οργανώσεων φαντάζει σχεδόν μάταιη, καθώς, άμεσα, άλλες εγκληματικές οργανώσεις εμφανίζονται για να καλύψουν το κενό που δημιουργήθηκε.²⁸

Σε διεθνές επίπεδο, εξάλλου, στην πλειοψηφία των διεθνών κειμένων της τελευταίας τουλάχιστον εικοσαετίας, γίνεται άμεση ή έμμεση αναφορά στο οργανωμένο έγκλημα και στα εγκλήματα που συναρτώνται με αυτό, όπως είναι η διαφθορά και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Το οργανωμένο έγκλημα στην Ευρώπη κοστίζει τουλάχιστον 110 δισεκατομμύρια ευρώκάθε χρόνο, ένας αριθμός που παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Έχει πλέον αποδειχθεί, πως οι εγκληματίες έχουν διεισδύσει στην οικονομία.

Όμως, ποια είναι τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των εγκληματικών συμμοριών και των εσόδων τους; Σύμφωνα με μια νέα έρευνα, το οργανωμένο έγκλημα κερδίζει τεράστια ποσά που ισοδυναμούν με το 1% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ετήσια βάση. Τα ναρκωτικά είναι η μεγαλύτερη πηγή εσόδων. Η ηρωίνη βρίσκεται στην κορυφή του καταλόγου, ενώ ακολουθούν η κοκαΐνη και η κάνναβη. Η

²⁸ΠΗΓΗ: Οργανωμένο έγκλημα <http://rieas.gr/images/frizava.pdf>

διακίνηση, η απάτη αναφορικά με το ΦΠΑ, τα όπλα και το λαθρεμπόριο, αποφέρουν, επίσης, τεράστιες οικονομικές απολαβές. Για να ξεπλύνουν το βρώμικο χρήμα, οι εγκληματικές συμμορίες στρέφονται σε νομιμοφανείς δραστηριότητες. Συνήθως, τα χρήματα κινούνται στην αγορά μέσα από ταμεία νυχτερινών κέντρων και εστιατορίων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, προσφέρεται κάλυψη σε κυκλώματα πορνείας και αγοράς ναρκωτικών. Οι επιχειρήσεις μεταφοράς χρημάτων, οι κατασκευές και οι μεταφορές προσελκύουν όλο και περισσότερους εγκληματίες. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και διαχείρισης αποβλήτων έχουν, επίσης, μπει στο στόχαστρο. Οι έρευνες καταδεικνύουν ότι οι ευρωπαϊκές αρχές προχωρούν σε κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης, όμως, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό κενό ανάμεσα σε αυτά που κερδίζουν οι εγκληματίες και σε όσα κατάσχονται. Για παράδειγμα, οι νομικές εταιρείες που έχουν συσταθεί από τους εγκληματίες, σπάνια στοχοποιούνται από τις αρχές. Τα ανοιχτά ευρωπαϊκά σύνορα επιτρέπουν στους εγκληματίες να ταξιδεύουν ελεύθερα και να μεταφέρουν χρηματικά ποσά. Οι διαφορές στη νομοθεσία μεταξύ των χωρών μελών και ο κατακερματισμός των εγκληματικών ομάδων δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο τη μάχη κατά του οργανωμένου εγκλήματος.²⁹ Συνεπώς, οι προσπάθειες οι οποίες θα περιστεύουν το οργανωμένο έγκλημα και τα απότοκά του, προς το παρόν είναι ασθενικές.

²⁹ Πηγή: <http://gr.euronews.com/2015/04/30/go-after-the-money-say-europe-s-top-crime-fighters>

3.1 Το εμπόριο ανθρώπων

Η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων με σκοπό την οικονομική / σεξουαλική εκμετάλλευση συγκροτεί το πεδίο μιας σύγχρονης μορφής δουλείας, που περιλαμβάνει την πάσης φύσης εκμετάλλευση και εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου σώματος, αποτελώντας έτσι μία από τις πιο προσοδοφόρες επιχειρήσεις στον κόσμο, μετά το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών.³⁰

Ο διεθνής ορισμός για το εμπόριο ανθρώπων, είναι το «trafficking» και αποτελεί τη σημερινή μορφή δουλεμπορίου. Ο όρος αυτός, σημαίνει τη διακίνηση προσώπων, σε άλλες χώρες, με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευσή ή την εκμετάλλευση της εργασίας τους ή των υπηρεσιών τους, παρά τη θέλησή τους, κατόπιν χρήσης βίας, απάτης ή απειλής εναντίον τους.

Η εμπορία ανθρώπων εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, το οποίο προσδιορίζει το περιεχόμενο, την έκταση και εμφάνιση του φαινομένου σε γεωγραφικά και πολιτισμικά όρια, καθώς και τις ιδεολογικές, πολιτικές και κοινωνικές συνδηλώσεις του. Το πλαίσιο αυτό διαμορφώνεται και επηρεάζεται από: α) τους σύγχρονους όρους διαμόρφωσης της παγκοσμιοποίησης, η οποία δεν καταργεί τις διαφορές αλλά τις ανακατανέμει, β) τη σύνθετη διάταξη της μετανάστευσης, καθώς εκατομμύρια άνθρωποι κάθε έτος αλλάζουν χώρες με σκοπό την εύρεση εργασίας και την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης, γ) την αύξηση και διάχυση του

³⁰Πηγή: United Nations Children's Fund / United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights / Organization for Security and Cooperation in Europe-Office for the Democratic Institutions and Human Rights (UNICEF / UNOHCHR / OSCE-ODIHR), Trafficking in Human Beings in Southeastern Europe, UNICEF, June 2002, p. Xiii, text at: <http://www.unicef.org/ceecis/Trafficking.Report.2005.pdf#search=%22Trafficking%20in%20Human%20Beings%20in%20Southeastern%20Europe.%22>

οργανωμένου εγκλήματος και των εγκληματικών δικτύων, και δ) την ύπαρξη κοινωνικών, έμφυλων, φυλετικών διακρίσεων και ανισοτήτων.

Εν ολίγοις, η εμπορία ανθρώπων είναι ένας σύγχρονος όρος που αποδίδεται σε ένα φαινόμενο που έχει αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος του ανθρώπινου πολιτισμού, από την αρχή της ανθρώπινης ιστορίας, τη δουλεία. Η χαρτογράφηση του πεδίου της, εγείρει ερωτήματα σχετικά με το ποιοι, πώς, γιατί, πόσοι και που διακινούνται και καθίστανται αντικείμενο εμπορίας και συνεχούς εκμετάλλευσης. Τα ερωτήματα αυτά σκιαγραφούν μια εικόνα, η οποία αρχικά ευκρινής, στη συνέχεια, όμως, αναδεικνύεται ιδιαίτερος σύνθετη. Πολλές φορές, δεν είναι εύκολο να αναγνωριστεί εξαιτίας του εξωτερικού περιβλήματος που καλύπτει την εσωτερική πραγματικότητά της, η οποία περικλείει τα εξής σημεία: α) το τεράστιο κέρδος για τον εκμεταλλευτή, β) τη χρήση του εκμεταλλεζόμενου ατόμου ως ένα αντικείμενο συνεχούς κατανάλωσης, γ) τη δημιουργία ενός πλέγματος σχέσεων, που χαρακτηρίζεται από συστηματική και οργανωμένη βαρβαρότητα και εκμετάλλευση, καθώς η δουλεία δεν αποτελεί στιγμιαία πράξη βίας, αλλά περιλαμβάνει εγκλήματα όπως είναι τα βασανιστήρια, ο βιασμός, ο φόνος, η απαγωγή και η εκούσια καταστροφή του ανθρώπινου μυαλού.³¹

Η εμπορία ανθρώπων είναι αυτό που υποδηλώνει η λέξη: ένας άνθρωπος εμπορεύεται τουλάχιστον έναν άλλο άνθρωπο. Παρόλο που υπάρχει εννοιολογική διάσταση σχετικά με τον ορισμό που δίνεται για το φαινόμενο από διάφορες εθνικές νομοθεσίες και διεθνή κείμενα, ο ορισμός που υιοθετήθηκε στο *άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με Σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική*

³¹ Bales K., *Understanding Global Slavery. A Reader*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London 2005, σσ. 6-7.

Εκμετάλλευση, ιδιαίτερα των Γυναικών και των Παιδιών, και συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα (μαζί με το πρωτόκολλο ενάντια στη λαθρεμπορία των μεταναστών μέσω ξηράς, αέρα και θάλασσας), φαίνεται να είναι πιο συνεκτικός και γενικός.³²

Ο ορισμός αυτός αναλύεται σε τρεις βασικές κατηγορίες χαρακτηριστικών γνωρισμάτων: τις εγκληματικές πράξεις, τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη αυτών των εγκλημάτων και τις μορφές εκμετάλλευσης. Αποτελώντας τον πρώτο σφαιρικό ορισμό σε διεθνές επίπεδο, μπορεί να συγκροτήσει μια κοινή βάση για την πρόληψη και καταπολέμηση της διεθνικής σωματεμπορίας. Παρόλα αυτά, δεν συνιστά έναν εξαντλητικό ορισμό, καθώς έχει περιορισμένη σκοπιά: δίνει έμφαση μόνο στις πράξεις που έχουν διεθνικό χαρακτήρα και εμπλέκουν οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα, ενώ δε λαμβάνει υπ' όψη ότι αρκετές φορές η εμπορία ανθρώπων γίνεται εντός των συνόρων μιας χώρας και από μεμονωμένα άτομα, που δεν αποτελούν μέρος μιας οργανωμένης εγκληματικής ομάδας (εμπορία μικρής επιχειρησιακής κλίμακας).³³

Εν συνεχεία, θα αναφερθούμε στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων. Η Σύμβαση που υιοθέτησε το 2005 (υπογραφή 16-

³²Βλ. επίσης, το άρθρο 4 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον ορισμό της διεθνικής σωματεμπορίας, στο οποίο υιοθετείται ο ορισμός του άρθρου 3 του Πρωτοκόλλου των ΗΕ και προστίθεται η παράγραφος (ε), που τονίζει ότι «θύμα» θα θεωρείται οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που υπόκειται στην παράνομη διακίνηση ανθρώπων, όπως καθορίζεται στο παρόν άρθρο: Council of Europe, Convention on Action against trafficking in human beings and its Explanatory Report, Council of Europe Treaty Series - No. 197, Warsaw, 16.V.2005, [text at:
http://www.coe.int/T/E/human_rights/trafficking/PDF_Conv_197_Trafficking_E.pdf](http://www.coe.int/T/E/human_rights/trafficking/PDF_Conv_197_Trafficking_E.pdf)

³³Bales K., ό.π. , σσ. 128-130. Βλ. επίσης την ενδιαφέρουσα κριτική που ασκεί η Doezeema J., Who gets to choose? Coercion, consent and the UN Trafficking Protocol, [text at:
http://www.walnet.org/csis/papers/doezema-choose.html](http://www.walnet.org/csis/papers/doezema-choose.html)

5-2005 με έναρξη ισχύος 01.02.2008) το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί το βασικό κείμενο αντιμετώπισης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων στον ευρωπαϊκό χώρο που λειτουργεί συμπληρωματικά στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Παλέρμο.³⁴ Το Συμβούλιο της Ευρώπης επικεντρώνεται στην προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην λυσιτελή εφαρμογή τους σε ένα ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο, όπου κατισχύει ασφάλεια δικαίου. Οι στόχοι που θέτει η εν λόγω Σύμβαση, είναι κυρίως η προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και η πρόβλεψη μηχανισμών εφαρμογής των ρυθμίσεών της. Βεβαίως, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης εμπεριέχει και ρυθμίσεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου, τις οποίες οφείλουν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν. Και αυτές οι ρυθμίσεις έχουν ως απώτερο σκοπό την προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων και τη γενικότερη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων. Ο προστατευτικός και θυματοκεντρικός χαρακτήρας της Σύμβασης διαφαίνεται και από τη δυνατότητα των κρατών να προβλέψουν και άλλες μορφές εκμετάλλευσης πέραν αυτών που αναφέρει η Σύμβαση, όπως και από τη δυνατότητα να προβλεφθεί η ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που παρέχουν τα θύματα της εμπορίας, η οποία δεν προβλέπεται από άλλο διεθνές κείμενο. Επιπλέον, η προβλεπόμενη προστασία για τα θύματα είναι ανεξάρτητη από την άσκηση ποινικής δίωξης και την εκκίνηση οποιασδήποτε ποινικής διαδικασίας.

Επιπλέον, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής από το Πρωτόκολλο του Παλέρμο, εφόσον δεν αφορά μόνο την καταπολέμηση της εμπορίας ως αποτέλεσμα του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά ως αυτόνομο φαινόμενο ανεξάρτητα από την πηγή την οποία προέρχεται. Επιπλέον, η Σύμβαση εφαρμόζεται και στο

³⁴ Πηγή: http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=b3305acc-c32f-44f8-908e-05f1af035681

εσωτερικό των κρατών μελών του Συμβουλίου για ζητήματα εμπορίας, τα οποία ανακύπτουν εντός των συνόρων του κράτους, ενώ το Πρωτόκολλο του Παλέρμο αφορά αποκλειστικά σε υποθέσεις διασυνοριακού χαρακτήρα.³⁵

Το εμπόριο ανθρώπων, αποτελεί μια εγκληματική δραστηριότητα, μια «επιχείρηση» χωρίς ιδιαίτερο ρίσκο, με μεγάλες οικονομικές απολαβές και είναι η τρίτη κατά σειρά πιο κερδοφόρα παράνομη δραστηριότητα, μετά το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων. Συχνά συνδέεται με το ξέπλυμα χρήματος και με άλλα ποινικά αδικήματα (διαφθορά, παιδοφιλία), με απώτερο πάντα σκοπό, την απόκτηση οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής εξουσίας. Οι λόγοι εμφάνισής του είναι:

- Η ύπαρξη διαφορετικών επιπέδων οικονομικής και κοινωνική ανάπτυξης των χωρών.
- Οι χώρες προορισμού και προέλευσης του «προϊόντος».
- Ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης.
- Η ανεργία.
- Η φτώχεια.
- Συνθήκες διαβίωσης.

Το φαινόμενο αυτό, όλο και περισσότερο κατακτά τον κόσμο, γιατί το ποινικό δίκαιο και συγκεκριμένα το διεθνές ποινικό δίκαιο, τους διευκολύνει, με την έννοια ότι, δεν αποδίδονται εθνικές ποινές στους εγκληματίες. Εξαπλώνεται, λόγω της ζήτησης για την εμπορία, λόγω των συνθηκών διαβίωσης που κατισχύουν στις οικονομικά ασθενείς χώρες, λόγω του μορφωτικού επιπέδου των υποανάπτυκτων χωρών κτλ..³⁶ Επιπρόσθετα, ενυπάρχει φόβος εξάπλωσης του

³⁵ Πηγή: http://stoptrafficking.gr/images/information_material/Stop%20Trafficking_nomikos_odigos_A5_PRINT.pdf

³⁶ Προσχέδιο των Συστάσεων, οι οποίες προέκυψαν από τα αποτελέσματα της Στρογγυλής τράπεζας: "Ευρώπη: Συντονισμένες προσπάθειες Καταπολέμησης της εμπορίας Ανθρώπων» (Μίνσκ στις 31 Μαΐου -1η Ιουνίου 2005)

φαινομένου στο άμεσο μέλλον, λόγω της ανισότητας που παρατηρείται, στο ρυθμό γεννήσεων μεταξύ των ανεπτυγμένων και των υπό ανάπτυξη χωρών. Ενώ, δηλαδή, στις ανεπτυγμένες χώρες σημειώνεται τελευταία κλιμακούμενη μείωση στον ρυθμό γεννήσεων, αντίθετα, στις υπό ανάπτυξη χώρες, παρατηρείται αύξηση του ρυθμού αυτού. Έτσι, ελλοχεύει ο κίνδυνος, οι αναπτυγμένες χώρες, αν και πλούσιες, να εξαρτηθούν στο μέλλον από εργατικό ανθρώπινο δυναμικό, και μάλιστα φθινό, προερχόμενο από τις υπό ανάπτυξη χώρες.³⁷ Τέλος, η εξέλιξη της τεχνολογίας και της επικοινωνίας, των μεταφορών και του διαδικτύου, συμβάλλουν στη ανάπτυξη του φαινομένου.

Οι ομάδες που πλήττονται περισσότερο, από το εμπόριο ανθρώπων, είναι οι γυναίκες και τα παιδιά (αγόρια και κορίτσια κάτω των 18 ετών), που συχνά ανήκουν σε εθνικές ομάδες ή μειονότητες, χωρίς βέβαια να εξαιρούνται οι άντρες, ειδικά όταν το «εμπόριο», αφορά την εκμετάλλευση της εργασίας των υπηρεσιών τους. Ωστόσο, τα παιδιά και οι γυναίκες, κρίνονται ιδιαίτερος ευπαθή.

Όσον αφορά τα παιδιά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην από 21-12-2000 "Ανακοίνωση της προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας», όρισε ότι παιδιά, θεωρούνται όλα τα άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών, αναγνωρίζοντας ότι τα άτομα αυτής της ηλικίας είναι πιο ευάλωτα.³⁸

³⁷MarshallGeorge C. "Διαφθορά μέσα στις δυνάμεις Ασφαλείας. Μια απειλή στην εθνική ασφάλεια", Ευρωπαϊκό Κέντρο Μελετών Ασφάλειας.

³⁸Η Επιτροπή Περιφερειών στην από 14-06-2001 Γνωμοδότησή της με θέμα "Παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση, πολιτισμός, νεολαία, αθλητισμός, δικαιώματα του πολίτη », στήριξε αυτή την πρόταση της Επιτροπής» σε σχέση με την ποινική πράξη της παιδικής πορνογραφίας, ως εξαιρετικά εκτεταμένο μέτρο, αλλά απόλυτα ευκαίριο και σκόπιμο, τόσο για την προστασία των ανηλίκων όσο και

Για τις γυναίκες, η δυσκολία ανεύρεση εργασίας στις πατρίδες τους, λόγω της αμείωτης φυλετικής ανισότητας που επικρατεί στον εργασιακό χώρο, τις καθιστά εύκολα θύματα για τους επιτήδειους, που διατηρούν παράνομα γραφεία ευρέσεως εργασίας. Στο μεγαλύτερο μάλιστα ποσοστό των περιπτώσεων, οι γυναίκες καλούνται να πληρώσουν το «διακινητή τους» εκ των υστέρων, δηλαδή με την άφιξή τους στη χώρα προορισμού και συχνά εξαναγκάζονται σε συνθήκες μόνιμης σκλαβιάς.

Η παρανομία της δραστηριότητας του εμπορίου ανθρώπων, αφορά τόσο τις χώρες προέλευσης, όσο και τις χώρες προορισμού, εφόσον στις χώρες προέλευσης, συντελείται το αδίκημα της χρήσης βίας και της εξαπάτησης, ενώ στις δεύτερες, τα διακινούμενα θύματα, διαμένουν παράνομα. Κύριες χώρες προέλευσης αποτελούν το Κοσσυφοπέδιο, η Μολδαβία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Ουκρανία, η Ομοσπονδία της Ρωσίας, η Λιθουανία, η Κροατία, η Σλοβενία, η Αλβανία³⁹ ενώ κύριες χώρες προορισμού αποτελούν το Βέλγιο, η Αυστρία, η Ελβετία, η Ελλάδα, η Κύπρος, η Τουρκία και η Μέση Ανατολή. Βασικοί διαμετακομιστικοί κόμβοι, έχουν χαρακτηριστεί, λόγω της γεωγραφικής τους θέσης η Ελλάδα, η Κύπρος, η Ρωσία, η Ουκρανία.

για την άσκηση αδιαμφισβήτητης ποινικής δίωξης »(παρ. 19).
<http://coroponions.cor.eu.int/coropiniondocument.aspx?language=el&doncr=87&year=2001>

³⁹Σύμφωνα με Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στη Σλοβενία, Κροατία και Αλβανία, το «Εμπόριο» αποτελεί το πιο συνηθισμένο είδος του "Οργανωμένου Εγκλήματος".

3.1.1 Ελληνική νομοθεσία

Η εμπορία ανθρώπων αναγνωρίζεται από το διεθνές δίκαιο ως σοβαρή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.⁴⁰ Στην Ελλάδα, τον Οκτώβριο του 2002, εκδόθηκε ο Ν. 3064/2002: «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών» (ΦΕΚ Α '248). Συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος, αναδιαμορφώνονται οι διατάξεις για το έγκλημα της σωματεμπορίας, προβλέποντας όλες τις σύγχρονες μορφές τέλεσης παρόμοιων εγκλημάτων (πρόσθεση νέου άρθρου 323Α του Π.Κ.).⁴¹ Στο δεύτερο μέρος, θεσπίζονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα νομοθετικές ρυθμίσεις για την παροχή αρωγής προς τα θύματα εγκλημάτων του εμπορίου δούλων, της εμπορίας ανθρώπων, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας και της ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής.⁴²

Το νομοθετικό πλαίσιο που ίσχυε στην Ελλάδα, μέχρι το Ν. 3064/2002 ήταν ανεπαρκές, καθώς δεν τιμωρούνταν

⁴⁰Για τη θεσμική αντιμετώπιση σε διεθνικό επίπεδο, βλ. κειμένου: <http://www.presscode.gr/htm/trafficking03.htm>

⁴¹Εμπορία με σκοπό την αφαίρεση οργάνων του σώματος, την εκμετάλλευση της εργασίας των προσώπων με εξαναγκαστικά ή απατηλά μέσα, αλλά και εμπορία με σκοπό τη στρατολόγηση ανηλίκων για να χρησιμοποιηθούν σε ένοπλες συγκρούσεις. Οι προβλεπόμενες δε ποινές είναι αυτές που αντιστοιχούν σε κακουργήματα. Σημαντικό, επίσης, είναι ότι ο νόμος τιμωρεί και τον πελάτη στην περίπτωση της σωματεμπορίας, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών εάν εν γνώσει του ενεργεί ασελή πράξη με θύμα διεθνικής σωματεμπορίας. Βλ. αναλυτικότερα, Μαγγανάς Α. & Γαβαλάκης Ν., Η ποινικοποίηση της συμπεριφοράς του πελάτη εκδιδόμενου ατόμου, Ποινική Δικαιοσύνη, 2000 (4), σ. 427επ.

⁴²Οι ρυθμίσεις περιλαμβάνουν: α) την προστασία των εννόμων αγαθών τους και ιδίως: την κοινωνική υποστήριξή τους που αφορά κυρίως στην παροχή στέγης, διατροφής, διαβίωσης και περίθαλψης, την ψυχολογική στήριξη και τη νομική υποστήριξή τους με την εξασφάλιση νομικού παραστάτη και διερμηνέα και β) την ένταξη των ανηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης (άρθρο 12, παράγραφος 1). Όσον αφορά σε θύματα που είναι αλλοδαποί, ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την παραμονή τους στην Ελλάδα και τον επαναπατρισμό τους.

αυτοτελώς η παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, αλλά με επιμέρους διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ), όπως οι διατάξεις για τη μαστροπεία (ΠΚ 349), την εκμετάλλευση πόρνης (ΠΚ 350), τη σωματεμπορία (ΠΚ 351). Τα θύματα, πολλές φορές, δίχως άδεια παραμονής, εισέρχονταν σε μια διαδικασία εντοπισμού, σύλληψης, κράτησης και απέλασης χωρίς να τους παρασχεθεί οποιαδήποτε νομική, ψυχολογική, ιατρική ή και υλική (υπο)στήριξη.⁴³ Ο Ν. 2910/2001 «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια Κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις »(ΦΕΚ Α '91) ρύθμιζε την ποινικοποίηση και τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης και δεν αναφερόταν στην εμπορία ανθρώπων, ούτε και στην προστασία των θυμάτων. Μόνο στο άρθρο 44, παράγραφος 7, ορίζει ότι η απέλαση αλλοδαπών που βρίσκονται παράνομα στη χώρα και καταγγέλλουν πράξεις προαγωγής σε πορνεία μπορεί με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να αναστέλλεται μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση για τις πράξεις που καταγγέλλθηκαν.

Παρόλα αυτά, ο Ν. 3064/2002 δεν καλύπτει τη φαινομενολογία και το εύρος των προβλημάτων και των συνεπειών που απορρέουν από την εμπορία ανθρώπων σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, ούτε περιλαμβάνει ένα σαφή ορισμό και συγκεκριμένα μέτρα προστασίας για τη ρύθμιση του κρίσιμου ζητήματος της αρωγής των θυμάτων. Δεν προβλέπεται κανένα συγκεκριμένο μέτρο, κανένας μηχανισμός αρωγής των θυμάτων, ούτε και πηγές σχετικών

⁴³Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., Κρίσεις για το σχέδιο νόμου για την «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής κ αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών », Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), 28/2/2002, το κείμενο στη διεύθυνση: http://www.nchr.gr/category.phpcategory_id=68

πόρων.⁴⁴ Αξιοσημείωτο είναι δε, ότι παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις, το εν λόγω φαινόμενο δεν αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα καταστρατήγησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μετακινούμενων πληθυσμών (κυρίως γυναικών και παιδιών), αλλά επικεντρώνεται στο πρόβλημα της διεθνικής σωματεμπορίας ως διεθνικό έγκλημα παράνομης μετακίνησης πληθυσμών, προωθώντας περισσότερο προγράμματα καταστολής παρά προστασίας των θυμάτων.⁴⁵

Τον Αύγουστο του 2003 εκδόθηκε και τέθηκε σε ισχύ το Προεδρικό Διάταγμα υπ 'αριθ. 233 (ΦΕΚ Α '204 / 28-8-2003) «Προστασία και αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα κατά το άρθρο 12 του Ν. 3064/2002 », το οποίο ορίζει τα θέματα προστασίας και αρωγής προς τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, καθώς και τις υπηρεσίες ή μονάδες παροχής προστασίας και αρωγής. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι παρέχεται προστασία στα θύματα για όσο χρόνο υφίσταται κίνδυνος της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας τους. Αρωγή προσφέρεται για όσο διάστημα κριθεί επιτακτικό από τις αρμόδιες υπηρεσίες, ανάμεσα στις οποίες για πρώτη φορά περιλαμβάνονται και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, εκτός από τα Υπουργεία και τους άλλους φορείς. Προβλέπεται η άμεση και δωρεάν παροχή ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, όπως επίσης και η εξασφάλιση νομικής υποστήριξης και διερμηνείας. Επίσης, προβλέπονται ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για ανήλικα θύματα.⁴⁶

⁴⁴Επιπλέον, στο άρθρο Το 13, παρατηρείται μια λεκτική και νοηματική ακροβασία μεταξύ εκούσιου επαναπατρισμού και απέλασης των θυμάτων, χωρίς να διευκρινίζονται οι αναγκαίες ρυθμίσεις τόσο για την αρωγή όσο και για την προστασία τους, θέματα τα οποία παραπέμπονται σε Προεδρικό Διάταγμα.

⁴⁵Βλ. αναλυτικότερα: Τσακλάγκανου Γ, ό.π. , Σσ. 25-77.

⁴⁶Το Π.Δ. αξιολογείται ως λακωνικό και ότι δεν παρέχει λεπτομερές πλαίσιο για την προστασία και αρωγή των θυμάτων, αλλά ότι παραπέμπει στις συμβάσεις που θα συναφθούν μεταξύ αφενός

Παρόλα αυτά, αν και το νέο νομοθετικό πλαίσιο αναδεικνύεται σε σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση της διεθνικής σωματεμπορίας, η εφαρμογή του δημιούργησε δυσλειτουργίες και προβλήματα, που σχετίζονταν α) με τη διαδικασία χαρακτηρισμού και διαχείρισης των θυμάτων και β) με τις προβλεπόμενες από το Π.Δ. Υπηρεσίες και Μονάδες Παροχής Προστασίας και Αρωγής.

Με την υπ' αριθμόν ΔΥ1δ / οικ. 109152 / 6.11.2003 (ΦΕΚ 1690 / Β.18-112003) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας / Πρόνοιας, συγκροτείται Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ) στο Υπουργείο Υγείας για την προστασία και αρωγή θυμάτων εμπορίας.⁴⁷ Έργο της αποτελεί:

- α) ο συντονισμός των αρμοδίων υπηρεσιών και οργάνων των Υπουργείων, καθώς και των εποπτευόμενων από αυτά φορέων, όπως ορίζονται στο Π.Δ. 233/2003, β) ο συντονισμός των συναρμοδίων Υπουργείων και Υπηρεσιών / Μονάδων Παροχής Προστασίας και Αρωγής που προβλέπονται στο Π.Δ., γ) η έκδοση εγκυκλίων σε ζητήματα που ανακύπτουν από το Προεδρικό Διάταγμα, δ) η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων που αφορούν στα μέτρα για την προστασία και αρωγή των θυμάτων, και ε) η εισήγηση σχετικών μέτρων. Επιπρόσθετα, με το άρθρο 34 παράγραφος 7, του Ν. 3274/2004 «Οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού» (ΦΕΚ Α '195), που αντικαθιστά την παρ. 7 του άρθρου Ν 44 του. 2910/2001, επιτρέπεται η χορήγηση προσωρινής άδειας παραμονής, η οποία ισχύει και ως άδεια εργασίας σε αλλοδαπούς που βρίσκονται παράνομα στην

Υπουργείων, ΝΠΔΔ και ΟΤΑ και αφετέρου ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή Ιδρύματα ή ΜΚΟ με συναφή δραστηριότητα. Βλ. Συκιάτου Α.Π., ό.π., σ. 153 και 142-159.

⁴⁷ Η Ομάδα αποτελείται από μέλη ΔΕΠ Α.Ε.Ι., έμπειρα στελέχη υπηρεσιών του Δημοσίου τομέα, εμπειρογνώμονες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και αριθμεί έως δέκα μέλη.

Ελλάδα και καταγγέλλουν ότι είναι θύματα εμπορίας και προαγωγής στην πορνεία.⁴⁸

Με το Ν. 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (ΦΕΚ Α '212) ορίζεται πλέον σαφώς η έννοια του θύματος εμπορίας ανθρώπων (άρθρο 1 εδ. Ι). Στα άρθρα 46-52 (κεφ Θ ': Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων), προβλέπονται τα ακόλουθα: α) χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, που έχει χαρακτηριστεί θύμα εμπορίας ανθρώπων με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών , β) ενημέρωση των θυμάτων για τη δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής περιορισμένης ισχύος, εφόσον συνεργάζονται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και ειδική μέριμνα για τους ασυνόδευτους ανήλικους,⁴⁹ γ) παροχή προθεσμίας περίσκεψης ενός μηνός, με πράξη της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής, ώστε τα θύματα να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών και να συνεργαστούν με τις διωκτικές αρχές, δ) περίθαλψη και παροχές κατά τη διάρκεια της περιόδου περίσκεψης,⁵⁰ ε) προϋποθέσεις χορήγησης και ανανέωσης της άδειας διαμονής μέχρι 12 μήνες. Η άδεια διαμονής διασφαλίζει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, η οποία ισχύει μόνο κατά τη διάρκειά της, στην

⁴⁸Η άδεια αυτή χορηγείται για 6 μήνες και μπορεί να ανανεωθεί για ίσο χρονικό διάστημα έως την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης. Η προσωρινή αυτή άδεια χορηγείται εφόσον έχει διαταχθεί αναστολή της απέλασης με διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικείων και έγκριση του Εισαγγελέα Εφετών.

⁴⁹Την ενημέρωση για τη δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής περιορισμένης ισχύος, μπορεί να παρέχουν και οι αρμόδιοι φορείς κοινωνικής στήριξης που προβλέπονται στο παράρτημα του Π.Δ. 233/2003 (ΦΕΚ 248 Α) (άρθρο 47).

⁵⁰Στα ίδια πρόσωπα διασφαλίζονται ικανές συνθήκες διαβίωσης, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους. Οι αρμόδιες εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές φροντίζουν, κατά προτεραιότητα, για την προστασία και ασφάλεια των προσώπων αυτών. Επίσης, παρέχονται υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας, όταν τα θύματα αγνοούν την ελληνική γλώσσα, καθώς και κάθε αναγκαία νομική βοήθεια (άρθρο 49).

περίθαλψη και στις παροχές φροντίδας, καθώς και στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 6 του Π.Δ. 233/2003 (άρθρο 50), στ) ειδικοί λόγοι μη ανανέωσης και ανάκλησης της άδειας διαμονής⁵¹ και ζ) αλλαγή σκοπού διαμονής (χορήγηση άδειας διαμονής, με την ιδιότητα του θύματος εμπορίας ανθρώπων).

Τέλος, με σύμφωνα με το Ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ Α '42), το άρθρο 11 (3) αντικαθιστά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου Ν 48 του. 3386/2005 και για πρώτη φορά ορίζεται ρητά ότι τα αναγνωρισμένα θύματα εμπορίας ανθρώπων δεν απελαύνονται και τυχόν απόφαση απέλασης αναστέλλεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του άρθρου Ν 12 του. 3064/2002.

⁵¹Οι ειδικοί λόγοι συντρέχουν όταν: α) το θύμα επανασυνδέσει τις σχέσεις του ενεργώς και εκουσίως με τους δράστες, β) η αρμόδια αρχή κρίνει ότι η συνεργασία ή η καταγγελία του θύματος είναι δόλια ή καταχρηστική, γ) το θύμα παύει να συνεργάζεται με τις αρχές, δ) με πρωτοβουλία της αρμόδιας εισαγγελικής ή δικαστικής αρχής η σχετική διαδικασία διακοπεί και ε) έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση, με την οποία περατώνεται και η σχετική διαδικασία (άρθρο 51).

3.2 Εμπόριο ναρκωτικών ουσιών.

Τα ναρκωτικά αποτελούν πραγματική μάστιγα της εποχής μας, η οποία απειλεί άμεσα όχι μόνο την ανθρώπινη υγεία και ύπαρξη, αλλά και τις δομές της σύγχρονης κοινωνίας. Η χρήση των ναρκωτικών έχει αξιοσημείωτες αρνητικές επιπτώσεις στο πλέον ζωτικό τμήμα του Ελληνικού πληθυσμού, αφού προσβάλλει τους νέους.⁵²

Το εμπόριο ναρκωτικών ουσιών αποτελεί παράνομη εγκληματική δραστηριότητα που όμως είναι η πιο κερδοφόρα και αποτελεί την κλασική μορφή του «Οργανωμένου Εγκλήματος».⁵³ Η διακίνηση των ναρκωτικών είναι στενά συνδεδεμένη με το οργανωμένο έγκλημα και το ξέπλυμα «βρώμικου» χρήματος, αλλά και με άλλες ασύμμετρες απειλές. Η Χώρα μας λόγω της γεωγραφικής της θέσης στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων -Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής - στοχοποιείται από τα διεθνή κυκλώματα ως διαμετακομιστικό κέντρο.⁵⁴ Βασικό και άλυτο πρόβλημα είναι ότι οι χώρες που το παράγουν δεν ελέγχονται από την Ε.Ε. Τέτοιες χώρες είναι η Κολομβία, το Περού κ.ά. που φέρουν μεγάλη ευθύνη, για τον βασικότερο λόγο ότι δεν ελέγχονται καν από το ίδιο το κράτος τους γι' αυτές τους τις ενέργειες. Συγκεκριμένα, οι χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης παράγουν ναρκωτικές ουσίες οι οποίες φτάνουν στην Ευρώπη μέσω του Αφγανιστάν. Οι άλλες χώρες που αναφέρθηκαν παραπάνω είναι πρώτες στην παραγωγή κοκαΐνης η οποία μέσω της Ολλανδίας και της Ισπανίας εισέρχονται στην Ευρώπη. Το Μαρόκο είναι ο κύριος "εξωτερικός" προμηθευτής κάνναβης της ευρωπαϊκής αγοράς, ενώ η Ολλανδία και η Αλβανία είναι οι κυριότεροι

⁵²Ελληνικής Ακτοφυλακής για την Έκθεση για τα Ναρκωτικά Έτους 2011 του Σ.Ο.Δ.Ν
<http://www.hcg.gr/sites/default/files/article/attach/13032013sodn2011>

⁵³EUROPOLREPORT2004 <http://europa.eu>

⁵⁴Πηγή:
<http://www.hcg.gr/sites/default/files/article/attach/13032013sodn2011>

«εσωτερικοί» προμηθευτές της. Η παραγωγή αμφεταμινών, φαίνεται να επικεντρώνεται στην Τσεχία, με την Ολλανδία, την Πολωνία, το Βέλγιο και τη Λιθουανία, όπου κατέχουν σημαντικό μερίδιο στην παραγωγή. Επιπλέον, η Ολλανδία, φιγουράρει ως η κύρια πηγή χαπιών έκσταση παγκοσμίως.⁵⁵

Τα έσοδα από το εμπόριο ηρωίνης στην Ελλάδα εκτιμώνται στα 54 εκατ. ευρώ, κοκαΐνης στα 16 εκατ., κάνναβης στα 28 εκατ. και έκσταση στα 35 εκατ. ευρώ. Μάλιστα, η Ελλάδα αποτελεί ένα από τα κομβικά σημεία στη διακίνηση κάνναβης από την Αλβανία μαζί με την Ιταλία, τη Σλοβενία και την Ουγγαρία.

Το εμπόριο ναρκωτικών είναι το βασικό πεδίο δράσης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ε.Ε. με ετήσιο τζίρο 27,7 δισ. ευρώ. Το 60% των παράνομων δραστηριοτήτων συγκεντρώνεται σε συγκεκριμένες περιοχές της Φινλανδίας, της Ιταλίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Βρετανίας και της Ολλανδίας, με τον συνολικό ετήσιο τζίρο των χωρών αυτών που ανέρχεται στα 64 δισ. ευρώ.⁵⁶

Εν συνεχεία, με βάση τα στατιστικά στοιχεία και τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην Ευρώπη, μπορούμε να προσεγγίσουμε πιο αναλυτικά τις εκτιμήσεις για την χρήση ναρκωτικών στην Ευρώπη.⁵⁷ Οι εκτιμήσεις που ακολουθούν αφορούν τον ενήλικο πληθυσμό (ηλικίας 15–64 ετών) και βασίζονται στα πλέον πρόσφατα δεδομένα που έχουμε στη διάθεσή μας (από έρευνες που διενεργήθηκαν από το 2004 έως το 2010/11, κυρίως κατά την περίοδο 2008–2010).⁵⁸

⁵⁵Πηγή: Αναφορά του Συμβουλίου της Ευρώπης για την κατάσταση του εγκλήματος το 2005, στην ιστοσελίδα <http://www.coe.int>

⁵⁶Διεθνής οικονομία. *Μεγάλα κέρδη για το οργανωμένο έγκλημα*, 02.04.2015

⁵⁷Πηγή: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/973/TDAC12_001ELC_.pdf

⁵⁸Για πλήρη στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία, βλ. το συνοδευτικό Δελτίο στατιστικών στοιχείων <http://www.emcdda.europa.eu/stats11>

- Κάνναβη: Επικράτηση της χρήσης σε όλη τη διάρκεια της ζωής: περίπου 80,5 εκατομμύρια (23,7% των ευρωπαϊών ενηλίκων). Χρήση κατά το τελευταίο έτος: περίπου 23 εκατομμύρια ευρωπαίοι ενήλικες (6,8%) ή το ένα τρίτο των ατόμων που έχουν κάνει χρήση τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Χρήση κατά τον τελευταίο μήνα : περίπου 12 εκατομμύρια (3,6%). Διαφοροποίηση από χώρα σε χώρα ως προς τη χρήση κατά το τελευταίο έτος: συνολική διακύμανση από 0,3% έως 14,3%.
- Κοκαΐνη: Επικράτηση της χρήσης σε όλη τη διάρκεια της ζωής: περίπου 15,5 εκατομμύρια (4,6% των ευρωπαϊών ενηλίκων). Χρήση κατά το τελευταίο έτος: περίπου 4 εκατομμύρια ευρωπαίοι ενήλικες (1,2%) ή ένα τέταρτο των ατόμων που έχουν κάνει χρήση τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Χρήση κατά τον τελευταίο μήνα: περίπου 1,5 εκατομμύρια (0,5%). Διαφοροποίηση από χώρα σε χώρα ως προς τη χρήση κατά το τελευταίο έτος: συνολική διακύμανση από 0,1% έως 2,7%.
- Έκσταση: Επικράτηση της χρήσης σε όλη τη διάρκεια της ζωής: περίπου 11,5 εκατομμύρια (3,4% των ευρωπαϊών ενηλίκων). Χρήση κατά το τελευταίο έτος: περίπου 2 εκατομμύρια (0,6%) ή το ένα έκτο των ατόμων που έχουν κάνει χρήση τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Διαφοροποίηση από χώρα σε χώρα ως προς τη χρήση κατά το τελευταίο έτος: συνολική διακύμανση από 0,1% έως 1,6%.
- Αμφεταμίνες: Επικράτηση της χρήσης σε όλη τη διάρκεια της ζωής: περίπου 13 εκατομμύρια (3,8% των ευρωπαϊών ενηλίκων). Χρήση κατά το τελευταίο έτος: περίπου 2 εκατομμύρια (0,6%) ή το ένα έκτο των ατόμων που έχουν κάνει χρήση τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Διαφοροποίηση από χώρα σε χώρα ως προς τη χρήση κατά το τελευταίο έτος: συνολική διακύμανση από 0,0% έως 1,1%.
- Οπιοειδή: Προβληματικοί χρήστες οπιοειδών: υπολογίζονται σε περίπου 1,4 εκατομμύρια Ευρωπαίους.

Οι θάνατοι που οφείλονται στα ναρκωτικά αντιστοιχούσαν στο 4% του συνολικού αριθμού θανάτων στους Ευρωπαίους ηλικίας 15-39 ετών, με παρουσία οπιοειδών στα τρία τέταρτα εξ αυτών περίπου. Είναι το κύριο ναρκωτικό σε περίπου 50% του συνόλου των αιτήσεων για θεραπεία απεξάρτησης. Περίπου 710 000 χρήστες οπιοειδών έλαβαν θεραπεία υποκατάστασης το 2010. Τα οπιοειδή είναι πολύ πιο συνήθη στους φυλακισμένους σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών στα πλαίσια μιας συνολικής, ισόρροπης και πολυτομεακής προσέγγισης. Πιο συγκεκριμένα, είναι επιβεβλημένη η από κοινού προσπέλαση της πολιτικής της πρόληψης, της παροχής βοήθειας και της απεξάρτησης από τα ναρκωτικά, της πολιτικής για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών και του ξεπλύματος χρήματος, αλλά και της ενίσχυσης της διεθνούς συνεργασίας.⁵⁹

⁵⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C 53/11. 3.3.2005.
http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/HAGUE_PROG_05.pdf

3.3 Το εμπόριο Όπλων.

Το ανεξέλεγκτο εμπόριο και η εξάπλωση τεχνολογιών ανάπτυξης και παραγωγής συγχρόνων οπλικών συστημάτων συμβατικής και ασύμμετρης φύσεως αποτελεί ένα από τους ισχυρότερους παράγοντες αποσταθεροποίησης σε διεθνές επίπεδο.

Η ασφάλεια πολιτών και επιχειρήσεων αποτελεί καίριο μέλημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η χρήση πυροβόλων όπλων από σημαντικές και οργανωμένες εγκληματικές και τρομοκρατικές οργανώσεις μπορεί να προκαλέσει τεράστιες ζημιές στην κοινωνία, όπως διαπιστώσαμε σε αρκετές περιπτώσεις το περασμένο έτος, ιδίως με τις επιθέσεις που έλαβαν χώρα στο Παρίσι και στην Κοπεγχάγη. Πιο πρόσφατα, πάνω από 120 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε μια σειρά συντονισμένων τρομοκρατικών επιθέσεων που πραγματοποιήθηκαν στις 13 Νοεμβρίου 2015 στο Παρίσι.⁶⁰

Τα τραγικά αυτά συμβάντα, οι τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, στην Κοπεγχάγη και στο τρένο της εταιρείας Thalys κατέδειξαν τους δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας, ιδίως όσον αφορά την απόκτηση πυροβόλων όπλων, αποτελούν ξεκάθαρη απόδειξη της πολυδιάστατης απειλής που αποτελεί το οργανωμένο έγκλημα και καταδεικνύουν, γιατί απαιτείται να εντείνουμε ακόμη περισσότερο τον αγώνα μας κατά της διακίνησης πυροβόλων όπλων μέσω συντονισμένης και συνεκτικής προσέγγισης. Η κοινή ευθύνη της Ευρώπης για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών εγκληματικών και τρομοκρατικών δραστηριοτήτων τονίστηκε και στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές του προέδρου Juncker.

Σε ότι αφορά τα συμβατικά, μικρά και ελαφρά όπλα, η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, αλλά και η αποδόμηση καθεστώτων της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, προκάλεσε

⁶⁰<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EL/1-2015-750-EL-F1-1.PDF>

μια ραγδαία αύξηση της παράνομης ροής οπλισμού και πυρομαχικών προς κρατικούς και μη δρώντες, δημιουργώντας σημαντικές εστίες παράνομης διακίνησης χρήματος και υποθάλποντας την βία σε εσωτερικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

Με τα μικρά και ελαφρά όπλα τα οποία είναι φθηνά και εύκολα στο χειρισμό, η εγχώρια και διεθνής τρομοκρατία και τα ακραία εθνικιστικά αλλά και θρησκευτικά κινήματα, αποκτούν πρωτόγνωρες δυνατότητες ισχύος και λειτουργούν ως καταλύτες εθνικής και περιφερειακής αποσταθεροποίησης.

Πέραν, όμως, των συμβατικών όπλων, η διεθνής ασφάλεια συνεχίζει να απειλείται και από τη διάδοση των Όπλων Μαζικής Καταστροφής (ΟΜΚ), τα οποία πλέον δεν αποτελούν «προνόμιο» αποκλειστικά των κρατικών δρώντων αλλά είναι δυνατό να καταλήξουν στην κατοχή τρομοκρατικών ομάδων και άλλων, μη κρατικών δρώντων.

Η δυσμενής αυτή προοπτική επαυξάνει το αίσθημα αβεβαιότητας και ανασφάλειας που βιώνουν οι σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Η Ελλάδα, ευρισκόμενη σε μια περιοχή όπου συναντώνται οι θαλάσσιοι και χερσαίοι δρόμοι μεταξύ των περισσότερων πηγών παράνομης διακίνησης οπλισμού παγκοσμίως, διαθέτοντας ταυτόχρονα, εξαιρετικά εκτεταμένα χερσαία και θαλάσσια σύνορα, αναγνωρίζει το συγκεκριμένο πρόβλημα ασφαλείας, ως κομβικό τόσο για την εσωτερική της ασφάλεια, όσο και για την περιφερειακή σταθερότητα στην περιοχή.

3.3.1 Το Πρόγραμμα της Ε.Ε. για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Διακίνησης Όπλων.

Το 1997, η Ε.Ε. υιοθέτησε ένα πρόγραμμα, για την πρόληψη και καταστολή της παράνομης διακίνησης μερικών όπλων,⁶¹ σύμφωνα με το οποίο, τα κράτη μέλη, δεσμεύτηκαν να προωθήσουν τη συνεργασία και την εναρμόνιση, σεβόμενα πάντα την εθνική νομοθεσία, μεταξύ των μυστικών υπηρεσιών, των τελωνειακών και των άλλων αστυνομικών αρχών, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, προκειμένου:

- να εξασφαλίσουν τον αποτελεσματικό τελωνειακό έλεγχο, την άμεση έρευνα και την αποτελεσματική άσκηση της ποινικής δίωξης, σε υποθέσεις παράνομης διακίνησης όπλων,
- να βελτιώσουν την ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων πάνω στην παράνομη διακίνηση όπλων, όπως μέσω της χρήσης διεθνών βάσεων δεδομένων και αναλύσεων κινδύνου.

Τα κράτη μέλη της Ε.Ε., δεσμεύτηκαν να υποστηρίξουν εμπράκτως και άλλες χώρες στον αγώνα για την καταπολέμηση του φαινομένου, κυρίως δε, εκείνες που επηρεάστηκαν από μεταπολεμικές συνθήκες.

⁶¹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52001PC0521>

3.4 Η Τρομοκρατία

Η τρομοκρατία προσεγγίστηκε και συνεχίζει να προσεγγίζεται ποικιλοτρόπως, συνέπειά του πώς εκδηλώνεται και των μορφών που λαμβάνει: άλλοτε εθνική, διεθνής, επαναστατική, θρησκευτική, εθνική, μεμονωμένη ή ομαδική. Για τους μεν απελευθερωτική δράση, για τους δε εγκληματική πράξη.⁶²

Ο όρος τρομοκρατία (λατινική ρίζα της τρομοκρατίας) προέρχεται από το λατινικό ρήμα «terrere» που σημαίνει τρομάζω. Ως έννοια όμως, αποτελεί αναμφίβολα κατασκεύασμα της Γαλλικής Επανάστασης. Για το Ροβεσπιέρο «η τρομοκρατία δεν συνιστά τίποτε διαφορετικό από την άμεση, αυστηρή και άτεγκτη δικαιοσύνη».⁶³

Το γεγονός ότι ο όρος τρομοκρατία είναι πολιτικά και συναισθηματικά φορτισμένος είναι αδιαπραγμάτευτο και επιβεβαιώνεται ακριβώς από την απουσία και αδυναμία εύρεσης ενός κοινά αποδεκτού ορισμού από τη διεθνή κοινότητα. Ακαδημαϊκοί, πολιτικοί, διεθνείς οργανισμοί, ειδικοί σε θέματα ασφαλείας, χρησιμοποιούν όλοι διάφορους ορισμούς της τρομοκρατίας. Κάποιοι από αυτούς τους ορισμούς επικεντρώνονται στο *modus operandi*⁶⁴ των τρομοκρατικών οργανώσεων, ενώ άλλοι επικεντρώνονται στα κίνητρα και στα χαρακτηριστικά της τρομοκρατίας.

⁶²N.Cettina, Τρομοκρατία και η διεθνοποίηση αυτής, Εισαγωγή σελ 11.

⁶³ Mark Burgess, A Brief History of Terrorism, Center for Defense Information.

⁶⁴Modus operandi, είναι λατινική φράση, σημαίνει τρόπος του λειτουργείν και συνοψίζει όλες τις εφαρμοσμένες αρχές, μεθόδους, πρακτικές λειτουργίες που ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο (π.χ. μια επιχείρηση) χρησιμοποιεί στον εργασιακό χώρο ή στην προσέγγιση της επαγγελματικής και κοινωνικής του ζωής, που το χαρακτηρίζουν. Στις λατινογενείς γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά κλπ) η φράση χρησιμοποιείται κυρίως στον τομέα της εγκληματολογίας για να χαρακτηρίσει την μεθοδολογία ενός εγκληματία, όσον αφορά την εκτέλεση των εγκλημάτων.

Στο βιβλίο τους Πολιτική Τρομοκρατία, οι Youngman και Schmidt ανέφεραν 109 ορισμούς της τρομοκρατίας, οι οποίοι προέρχονταν από έρευνα που έγινε με τη συνεργασία κορυφαίων ακαδημαϊκών του τομέα αυτού. Από τους ορισμούς αυτών, οι συγγραφείς απομόνωσαν τα ακόλουθα επαναλαμβανόμενα στοιχεία, με τη σειρά της στατιστικής τους εμφάνισης στους ορισμούς:

Βία (εμφανίστηκε σε 83,5% των ορισμών), πολιτικό στοιχείο (65%), φόβος, έμφαση στον τρόπο (51%), απειλές (47%), ψυχολογικές επιπτώσεις και αναμενόμενες αντιδράσεις (41,5%), ασυμφωνία μεταξύ των στόχων και των θυμάτων (37,5%), σχεδιασμένη, συστηματική, οργανωμένη δράση (32%), μέθοδοι μάχης, στρατηγική, τακτικές (30,5%). Στους συμμετέχοντες στην έρευνα τέθηκε το ερώτημα: «Ποιες παράμετροι στον ορισμό της τρομοκρατίας παραμένουν άλυτες;». Ακολουθούν κάποιες από τις απαντήσεις:

- Τα όρια ανάμεσα στην τρομοκρατία και άλλες μορφές πολιτικής βίας.
- Το εάν η κρατική τρομοκρατία και η τρομοκρατία αντίστασης αποτελούν τμήματα του ίδιου φαινομένου.
- Ο διαχωρισμός της τρομοκρατίας από απλές εγκληματικές πράξεις, από τον ανοιχτό πόλεμο ανάμεσα σε ομάδες που έχουν δώσει τη «συγκατάθεσή» τους για τον πόλεμο αυτό και από πράξεις που γίνονται από άτομα με διανοητικά προβλήματα
- Το εάν η τρομοκρατία αποτελεί υπο-κατηγορία των εξαναγκασμού /βίας / δύναμης /επιρροής.
- Το εάν η τρομοκρατία γίνεται να είναι νόμιμη και ποιοι στόχοι δικαιολογούν τη χρήση της.
- Η σχέση μεταξύ τρομοκρατίας και ανταρτοπόλεμου.
- Η σχέση μεταξύ της τρομοκρατίας και του εγκλήματος.

Το Νοέμβριο του 2004, μια αναφορά του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών περιέγραψε την τρομοκρατία

ως μια πράξη «που αποσκοπεί στο να προκαλέσει το θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πολίτες ή αμάχους με απώτερο στόχο τον εκφοβισμό του πληθυσμού ή τον εξαναγκασμό μίας κυβέρνησης ή ενός διεθνούς οργανισμού να προβεί ή να απέχει από οποιαδήποτε πράξη»(εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι η αναφορά αυτή δε συνιστά διεθνή νόμο, κάτι το οποίο επιβεβαιώνει για μια ακόμα φορά τη σοβαρή διαφορά απόψεων που υφίστανται σε διεθνές επίπεδο για τον ορισμό της τρομοκρατίας).⁶⁵

Αναφερόμενοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο επίσημος ορισμός της τρομοκρατίας καθορίζεται από το Άρθρο 1 της Απόφασης Πλαίσιο για τον αγώνα κατά της τρομοκρατίας (2002). Σύμφωνα με αυτό, τα τρομοκρατικά αδικήματα συνιστούν είδος εγκληματικών αδικημάτων που καθορίζονται από συγκεκριμένο κατάλογο που περιλαμβάνει σοβαρά αδικήματα εις βάρος του ατόμου και της ιδιοκτησίας, τα οποία πιο συγκεκριμένα: «μπορεί να βλάψουν σοβαρά μια χώρα ή ένα διεθνή οργανισμό όταν διαπράττονται με σκοπό να εκφοβίσουν τον πληθυσμό ή να εξαναγκάσουν μια κυβέρνηση ή έναν διεθνή οργανισμό να προβεί ή να απέχει από οποιαδήποτε πράξη, να αποσταθεροποιήσουν ή να καταστρέψουν τις κύριες πολιτικές, συνταγματικές, οικονομικές ή κοινωνικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού.»⁶⁶

Η τρομοκρατία σε κάθε περίπτωση ωθεί την εξέλιξη της έννοιας της νομιμοποίησης στο ακραίο της όριο: ο νόμος είμαι εγώ, η εξουσία δεν ζητείται, καταλαμβάνεται. Θεωρεί πως «απέναντι στην αυθαιρεσία της θεσμοθετημένης βίας, η βία που της αντιτάσσεται, είναι κατ' ανάγκη θεμιτή». Η νομιμοποίηση την οποία διεκδικεί ο τρομοκράτης απλώνεται σε πολλά

⁶⁵ United Nations.2005-03-21. Archived from the original on 2007-04-27.

⁶⁶Πηγή:
<http://www.statewatch.org/news/2002/jul/frameterr622en00030007.pdf>

επίπεδα. Προέρχεται, πρώτον, από την υποκειμενική αντίληψη περί υπάρξεως κάποιας αδικίας (κατεχόμενη ή χαμένηπατρίδα, γενοκτονία που έμεινε ατιμώρητη, εκμετάλλευση). Αποκρυσταλλώνεται έπειτα σε μια αρχή: η δεδομένη «αδικία» δικαιολογεί, με την ίδια της την ύπαρξη, την προσφυγή στα μέσα, με πρώτο τη βία, που επιτρέπουν τον τερματισμό της. Επιπλέον, ενισχύεται από την ιδέα μιας συλλογικής υπόθεσης, η οποία συγκαλύπτει την υποκειμενικότητα της ενέργειας. Εν ολίγοις, η τρομοκρατία διακηρύσσει τη βαθιά συμφωνία της με τη λαϊκή θέληση, δηλαδή, τον πραγματικό λαό.⁶⁷

Παράλληλα, ο τρομοκράτης επιζητεί την αναγνώριση του πολιτικού κι άρα ανιδιοτελούς χαρακτήρα της δράσης του, την αποδοχή του δικαίου της υπόθεσής του και τέλος, την εξασφάλιση αλληλεγγύης προς τη δραστηριότητά του, εκ μέρους τρίτων. Συμπερασματικά, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η τρομοκρατία αντλεί τη νομιμοποίησή της από την άρνηση της λογικής του κράτους.⁶⁸

⁶⁷ΑΛΑΙΝ ΝΤΕ ΜΠΕΝΟΥΑ, ΡΟΜΠΕΡΤ ΝΤΕ ΧΕΡΤ, 1987: Τρομοκρατία το αληθινό πρόβλημα δεν τέθηκε ποτέ- Αθήνα Ελεύθερη Σκέψις, σελ. 35-36

⁶⁸ΑΛΑΙΝ ΝΤΕ ΜΠΕΝΟΥΑ, ΡΟΜΠΕΡΤ ΝΤΕ ΧΕΡΤ, ό.π. σελ. 37-40.

3.4.1 Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.⁶⁹

Μια από τις αρμοδιότητες των παγκόσμιων αρχών ασφαλείας και πληροφοριών, είναι να ελέγχουν καθημερινά εκατομμύρια λογαριασμούς για ίχνη εγκληματικής ενέργειας ή πιθανής χρηματοδότησης τρομοκρατών, με σκοπό τον εντοπισμό και την εξάρθρωση τους.

Στη περίπτωση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, μια απλή περίπτωση τρομοκρατικής ενέργειας απαιτεί μικρό χρηματικό ποσό, ενώ ταπολλά χρήματα δαπανώνται στη συντήρηση, στρατολόγηση και εκπαίδευση της τρομοκρατικής ομάδας κατά την διάρκεια των χρόνων.

Επειδή οι τρομοκράτες δε μπορούν να συγκεντρώνουν μεγάλα χρηματικά ποσά από φιλανθρωπικά ιδρύματα, εράνους και δωρεές, το έχουν κατορθώσει μέσα από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι τρομοκράτες συνεργάζονται, πλέον, με εμπόρους ναρκωτικών και άλλους εγκληματίες, για να νομιμοποιήσουν προϊόντα εγκλήματος όπως απάτης, πορνείας, κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας, λαθρεμπόριο.

Οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν χαμηλής αξίας, αλλά υψηλής ποσότητας παράνομες πράξεις για τη χρηματοδότηση των εργασιών τους. Άλλοι, όπως οι παραστρατιωτικές ομάδες στη Βόρεια Ιρλανδία για παράδειγμα, μετέρχονται νόμιμες επιχειρήσεις, όπως ξενοδοχεία, μπαρ και ταξί, ως φορείς για ξέπλυμα χρημάτων και τη χρηματοδότηση των πολιτικών δραστηριοτήτων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι τρομοκράτες εξαγοράζουν ή ελέγχουν εταιρείες-βιτρίνες, κυρίως αυτές που σχετίζονται με μεγάλη διακίνηση μετρητών.

Επίσης, διακινούν χρήματα μέσω on-line συστημάτων πληρωμών όπως το γνωστό PayPal ή μέσω εικονικών δημοπρασιών του eBay. Αυτό είναι ένα σημαντικό σημείο

⁶⁹Πηγή: http://www.rimse.gr/2013_1201_archive.html

δυσκολίας για τις αρχές ασφαλείας, γιατί η μεταφορά μικρών ποσών μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληρωμών, όπως το PayPal, είναι πρακτικώς αδύνατη να ερευνηθεί και συνήθως δεν παραπέμπει σε κάποια αξιόποινη πράξη.

Σε όλα τα παραπάνω, πρέπει να προστεθούν και οι παραδοσιακοί μέθοδοι όπως της Hawala για τους Μουσουλμάνους, που χρησιμοποιεί αντιπροσώπους και αντικριστές για τη μεταφορά κεφαλαίων, χωρίς τη χρήση των χρηματοπιστωτικών θεσμών. Φιλανθρωπικές οργανώσεις χρησιμοποιούνται ακόμα ως προκάλυμμα, παρά τους μεγάλους διεθνείς ελέγχους που τακτικά αντιπαραβάλλουν στοιχεία, ως προς το που διοχετεύονται τα χρήματα που συγκεντρώνονται.

Η επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 και «ο πόλεμος εναντίον της τρομοκρατίας» αποτέλεσε σταθμό στη μελέτη των χρηματοοικονομικών ροών που συνδέονται με τη τρομοκρατία. Οι Αμερικανοί εκτέλεσαν ένα τεράστιας εμβέλειας πρόγραμμα με την κωδική ονομασία «Πράσινη Quest», παραπέμποντας στην αναζήτηση του «χρώματος του χρήματος». Η επιχείρηση που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2001 και με παραλλαγές συνεχίζεται έως και σήμερα, είχε ως σκοπό να ταξινομήσει τους κύριους τρόπους με τους οποίους μπορούν να ανεβρεθούν ποσά που μεταφέρονται από τρομοκράτες μέσα στα τραπεζικά ιδρύματα και χρηματιστήρια.

4. Διεθνής Συνεργασία κατά του Οργανωμένου Διασυνοριακού Εγκλήματος

Οι Μηχανισμοί συνεργασίας σε επίπεδο διωκτικών αρχών είναι η Interpol, η Europol, το Εθνικό Τμήμα Sirene και το Περιφερικό Κέντρο Selec.

I. Interpol⁷⁰

Η Ιντερπόλ είναι ο μεγαλύτερος διεθνής αστυνομικός οργανισμός στον κόσμο. Ξεκίνησε 1923 για να διευκολύνει τη συνεργασία των διωκτικών αρχών στην παράνομη διέλευση των συνόρων και σήμερα μετρά 190 κράτη μέλη απλωμένα και στις πέντε ηπείρους.

Βασικός της σκοπός, είναι η διευκόλυνση της διασυνοριακής συνεργασίας και ο συντονισμός των δράσεων των κρατικών αστυνομιών, για να αποτραπεί και να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά το έγκλημα σε παγκόσμια κλίμακα. Προτεραιότητά της αποτελεί η δημόσια ασφάλεια και η τρομοκρατία, οι εγκληματικές οργανώσεις, τα εγκλήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, οικονομικά και σχετικά με την υψηλή τεχνολογία εγκλήματα, η διακίνηση ανθρωπίνων μελών και η υποστήριξη σε αναζητήσεις καταζητούμενων.

Εργάζεται προκειμένου να εξασφαλίσει στην αστυνομία σε όλο τον κόσμο την πρόσβαση στα εργαλεία και τις υπηρεσίες, που είναι απαραίτητες για να κάνουν τη δουλειά τους αποτελεσματικά. Παρέχει στοχευμένη κατάρτιση, στήριξη στις έρευνες των εμπειρογνομόνων, των σχετικών δεδομένων και ασφαλείς διαύλους επικοινωνίας.

Ο κυρίαρχος ρόλος της Ιντερπόλ είναι να θέσει σε συναγερμό τις χώρες μέλη για άτομα τα οποία απασχολούν τις αστυνομικές αρχές σε όλο τον κόσμο, να τοποθετεί τα άτομα αυτά στη λίστα καταζητούμενων της Ιντερπόλ, προκειμένου να τα εντοπίσει και να τα συλλάβει. Υπάρχουν πάνω από 200

⁷⁰Πηγή: <http://www.interpol.int/>

γραφεία της Ιντερπόλ σε όλο τον κόσμο. Η INTERPOL είναι μόνιμα σε αναμονή να συνδράμει σε περιπτώσεις επείγουσών ερευνών και μεγάλων κρίσεων. Προς επίρρωση της συγκεκριμένης προσπάθειας, δημιουργήθηκε το προηγμένο Επικοινωνιακό Σύστημα I-24/7, που αποτελεί ένα αξιόπιστο «εργαλείο» για την άμεση ανταλλαγή και άντληση πληροφοριών μεταξύ των Υπηρεσιών Εφαρμογής του Νόμου σε διεθνές επίπεδο, το οποίο παρέχει την δυνατότητα άμεσης πρόσβασης των εξουσιοδοτηθέντων χρηστών στις διάφορες βάσεις δεδομένων που εμπεριέχονται στο σύστημα πληροφοριών / ανάλυσης ICIS της INTERPOL, στις οποίες έχουν καταχωρηθεί οι ακόλουθες θεματικές ενότητες: Αγγελίες (Πληροφορίες) για διεθνώς διωκόμενα ή / και αναζητούμενα άτομα, Κλαπέντα οχήματα, Κλαπέντα ταξιδιωτικά έγγραφα, Κάρτες πληρωμής, Αποτυπώματα, Κλαπέντα έργα τέχνης.⁷¹

Η Γενική Γραμματεία βρίσκεται στη Λυών, στη Γαλλία, και λειτουργεί 24 ώρες την ημέρα, 365 ημέρες το χρόνο. Η INTERPOL, έχει επίσης επτά περιφερειακά γραφεία, σε όλο τον κόσμο και ένα γραφείο αντιπροσωπείας στα Ηνωμένα Έθνη, στη Νέα Υόρκη και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις Βρυξέλλες. Καθένα από τα 190 κράτη μέλη της, διατηρεί ένα Εθνικό Κεντρικό Γραφείο, στελεχώνεται από άρτια εκπαιδευμένους δικούς τους υπαλλήλους στην επιβολής του νόμου.

Σήμερα εκτός από τα κράτη-μέλη της INTERPOL, έχουν διασυνδεθεί με το σύστημα I-24/7 The United Nations Mission in Kosovo (UNMIK) και το United Nations (UN) office for the Special Representative of Interpol to the UN.

Στην INTERPOL, έχουν ως στόχο να διευκολύνουν τη διεθνή αστυνομική συνεργασία, ακόμη και όταν δεν υπάρχουν διπλωματικές σχέσεις μεταξύ συγκεκριμένων χωρών.

⁷¹Πηγή: <http://www.interpol.int/>

Αναλαμβάνουν δράση, εντός των ορίων των υφιστάμενων νόμων, σε διάφορες χώρες και στο πνεύμα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το Σύνταγμα τους, απαγορεύει «κάθε παρέμβαση ή δραστηριότητες πολιτικού, στρατιωτικού, θρησκευτικού ή φυλετικού χαρακτήρα».

Το Εθνικό Κεντρικό Γραφείο INTERPOL ανήκει οργανικά στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, του Κλάδου Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, στην οποία υπάγονται επίσης τα Εθνικά Γραφεία ΕΥΡΩΠΟΛ, SIRENE, και τα γραφεία συνδέσμου BDL.

Το Εθνικό Κεντρικό Γραφείο INTERPOL Ελλάδας, είναι εδώ και πολλά έτη το καθιερωμένο κανάλι Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας για την ανταλλαγή αστυνομικών και δικαστικών πληροφοριών με τα λοιπά 187 κράτη μέλη της INTERPOL. Εθνικό σημείο επαφής το SELEC το οποίο βρίσκεται επίσης στο Εθνικό Κεντρικό Γραφείο INTERPOL Ελλάδας.

II. Europol⁷²

Η εγκαθίδρυση της Europol βασίστηκε στη Συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Ένωση της 7ης Φεβρουαρίου 1992. Με έδρα της τη Χάγη Ολλανδίας, η Europol ξεκίνησε να διεξάγει περιορισμένες επιχειρήσεις στις 3 Ιανουαρίου 1994, με τη μορφή μιας Ευρωπαϊκής Μονάδας Ναρκωτικών (Μονάδα Ναρκωτικών της Europol - EDU), με σκοπό την καταπολέμηση των σχετικών με τα ναρκωτικά εγκλημάτων. Η Σύμβαση Europol κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη και τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Οκτωβρίου 1998. Μετά από μια σειρά νομικών πράξεων σχετικών με την Σύμβαση, η πλήρης λειτουργία της Europol ξεκίνησε την 1η Ιουλίου 1999.

⁷²Πηγή: <https://www.europol.europa.eu/>

Βαθμιαία, προστέθηκαν και άλλες σημαντικές μορφές εγκληματικότητας. Την 1η Ιανουαρίου 2002 το πεδίο αρμοδιοτήτων της Europol διευρύνθηκε ώστε να καλύπτει όλες τις σοβαρές μορφές διεθνούς εγκλήματος, όπως περιγράφονται στη συνέχεια. Την 6η Απριλίου 2009 στο Λουξεμβούργο, το Συμβούλιο Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών της Ε.Ε. υιοθέτησε σχετική απόφαση με την οποία η Europol μετατρέπεται σε όργανο της Ε.Ε. από την 1η Ιανουαρίου 2010. Προς τούτο, πλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλαμβάνει την χρηματοδότηση του Οργανισμού σε αντικατάσταση του μέχρι πρότινος καθεστώτος άμεσης χρηματοδότησης από τα κράτη μέλη, γεγονός το οποίο τον καθιστά υποκείμενο στον Οικονομικό Κανονισμό και τους Κανονισμούς για το Προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Europol είναι Υπηρεσία της Ε.Ε. που χειρίζεται εγκληματολογικές πληροφορίες. Σκοπός της καθίσταται η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων Αρχών των κρατών μελών στην πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών του σοβαρού διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Αποστολή της Europol είναι να συνεισφέρει ουσιαστικά στη δράση των Αρχών Επιβολής του Νόμου της Ε.Ε. ενάντια στο οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία, ιδιαίτερα δε στην εξάρθρωση των εγκληματικών οργανώσεων.

Τομέας αρμοδιοτήτων της Europol

Η Europol υποστηρίζει τις δραστηριότητες των κρατών μελών ενάντια σε:

- Παράνομη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών
- Δίκτυα παράνομης μετανάστευσης
- Τρομοκρατία
- Παραχάραξη χρήματος (πλαστογραφία ευρώ) και λοιπών μέσων πληρωμής

- Εμπόριο ανθρώπων (συμπεριλαμβανομένης της παιδικής πορνογραφίας)
- Παράνομη διακίνηση οχημάτων
- Ξέπλυμα χρήματος
- Εγκλήματα κατά προσώπων και περιουσιών (ανθρωποκτονίες, σωματικές βλάβες, ομηρίες, απαγωγές, ληστείες, κλοπές, εκβιασμοί)
- Οικονομικό έγκλημα
- Ηλεκτρονικό έγκλημα

Η Europol δραστηριοποιείται σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και τρομοκρατίας, οι οποίες αφορούν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Μετά την πρόσφατη διεύρυνση του πεδίου αρμοδιοτήτων του Οργανισμού, η Europol μπορεί να υποστηρίζει τις έρευνες των κρατών μελών και επί υποθέσεων σοβαρών μορφών εγκλημάτων τα οποία δεν διαπράττονται απαραίτητα από οργανωμένες ομάδες π.χ. περίπτωση δολοφόνου κατά συρροή, ο οποίος δραστηριοποιείται σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Τέλος, αξιοσημείωτη εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι η Europol ανάγεται σε κεντρικό σημείο αναφοράς για θέματα παραχάραξης ευρώ.

Ειδικότερα η συμβολή της Europol στις έρευνες των κρατών μελών συνίσταται σε:

Των αρμοδιοτήτων της άπτεται και η διευκόλυνση ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των Αξιοματικών Συνδέσμων των κρατών μελών στην Europol, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του εκάστοτε κράτους. Οι Αξιοματικοί Σύνδεσμοι αποσπώνται στην Europol από τα κράτη μέλη, ως εκπρόσωποι των Εθνικών Αρχών Επιβολής του νόμου της χώρας τους. Ως εκ τούτου, δεν υπάγονται στις εντολές της Europol και του Διευθυντή αυτής, ενεργούν δε βάσει της εθνικής τους νομοθεσίας.

Συν τοις άλλοις, παρέχει επιχειρησιακή ανάλυση προς υποστήριξη των διεξαγόμενων από τα κράτη μέλη επιχειρήσεων.

Ακόμη, αναλαμβάνει την έκδοση στρατηγικών αναφορών (εκτίμηση απειλών) και εγκληματολογικών αναλύσεων βάσει των πληροφοριών που παρέχονται από τα κράτη μέλη και τα τρίτα μέρη (κράτη, Οργανισμούς).

Τέλος, παρέχει εξειδικευμένη τεχνογνωσία στις έρευνες και τις επιχειρήσεις που διεξάγονται εντός της Ε.Ε, υπό την εποπτεία και νομική ευθύνη των κρατών μελών που την αφορούν.

III. EUROJUST

Το Συμβούλιο, το 2002, θέσπισε το όργανο αυτό, το οποίο συμβάλλει στην αντιμετώπιση των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, μέσω της δικαστικής συνεργασίας. Αποτελείται από 27 εθνικούς εκπροσώπους, συγκεκριμένα από εισαγγελείς, δικαστές και αξιωματικούς της αστυνομίας και πραγματοποιεί τα καθήκοντά της ως σώμα μελών. Κάθε κράτος - μέλος, μπορεί να ορίσει έναν ή περισσότερους εθνικούς ανταποκριτές, που μπορούν, επίσης, να λειτουργήσουν, ως σημείο επαφής, για το ευρωπαϊκό δικαστικό δίκτυο. Είναι αρμόδια για τις έρευνες και τις διώξεις, κατά του σοβαρού «Οργανωμένου ή Δια-συνοριακού Εγκλήματος» και ως στόχο θέτει, την προώθηση του συντονισμού, μεταξύ των αρμοδίων αρχών των διαφόρων κρατών μελών, καθώς και την υποστήριξη της εφαρμογής της διεθνούς δικαστικής συνδρομής και την εκτέλεση των αιτήσεων έκδοσης ή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Χρηματοδοτεί τις δικαστικές έρευνες των κρατών μελών, βάσει των αναλύσεων της Europol. Οι αρμοδιότητες των δύο οργάνων, αφορούν την εγκληματικότητα στον τομέα της πληροφορικής, την απάτη και τη διαφθορά, τη

νομιμοποίηση εσόδων από προϊόντα εγκλήματος, την περιβαλλοντική εγκληματικότητα, τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση.

Με τη συνθήκη της Νίκαιας, η Eurojust, αποκτά τη δυνατότητα να καλέσει το εκάστοτε κράτος-μέλος, να διεξάγει έρευνα, χωρίς να έχει το εν λόγω αίτημα περιοριστικό αποτέλεσμα. Η συνταγματική συνθήκη, αντίθετα, προβλέπει ότι, η Eurojust μπορεί:

- να κινήσει δικαστικές έρευνες λαμβάνοντας υπόψη τους εθνικούς κανόνες και τις πρακτικές,
- να προτείνει στις εθνικές αρχές την κίνηση ποινικής δίωξης,
- να συντονίζει έρευνες και διώξεις που διεξάγουν οι αρμόδιες αρχές.

Τέλος, το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, προβλέπει ότι, το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίζει ομόφωνα, τη συγκρότηση ευρωπαϊκής εισαγγελικής αρχής από την Eurojust, με αρμοδιότητα την καταζήτηση, τη δίωξη, την παραπομπή, ενώπιον της δικαιοσύνης των δραστών και των συνεργών σοβαρών διασυνοριακών εγκλημάτων και παράνομων δραστηριοτήτων που θίγουν τα συμφέροντα της Ε.Ε.⁷³

IV. CEPOL

Το Συμβούλιο ίδρυσε το 2000 το συγκεκριμένο όργανο, το οποίο αποτελεί ένα δίκτυο συνεργασίας μεταξύ των ανώτερων αξιωματικών της αστυνομίας των κρατών μελών της Ε.Ε, έτσι ώστε να εντατικοποιηθεί και να συστηματοποιηθεί ο αγώνας κατά του εγκλήματος της δημόσιας ασφάλειας και της έννομης τάξης. Το CEPOL, οργανώνει ετησίως 80-100 τμήματα, σεμινάρια και συνέδρια. Οι δραστηριότητες αυτές, πραγματοποιούνται στις εθνικές αστυνομικές Ακαδημίες

⁷³ Πηγή: http://europa.eu/scadplus/glossary/europol_el.htm

εκπαίδευσης των κρατών μελών και καλύπτουν μια ευρεία θεματολογία.⁷⁴

V. POLICE CHIEFS

Η Ε.Ε. δημιούργησε μια τακτική δύναμη, από αρχηγούς της αστυνομίας, προκειμένου να αναπτύξει την προσωπική και ανεπίσημη επικοινωνία μεταξύ των επικεφαλής των διαφόρων αστυνομικών αρχών της Ε.Ε., να προωθήσει την ανταλλαγή πληροφοριών και να συντείνει στην ανάπτυξη πιο αυθόρμητης ανταλλαγής και στενής συνεργασίας, ανάμεσα στις διάφορες εθνικές και τοπικές αστυνομικές δυνάμεις, όπως το CEPOL.⁷⁵ Η πρώτη συνάντηση, πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2000. Από τότε οι τακτικές συναντήσεις, παρέχουν την ευκαιρία στα μέλη των δυνάμεων αυτών, να ανταλλάξουν υψηλού επιπέδου πληροφορίες, σε θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής. Μάλιστα, οι δύο πρόσφατες αστυνομικές αποστολές, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής, στον τομέα της Ασφάλειας και Άμυνας, η μια στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (AAEE) και η άλλη στην ΠΓΔΜ (EUPOL PROXIMA), προσέφεραν πολύτιμη εμπειρία στην Ε.Ε.⁷⁶

VI. Εθνικό Τμήμα SIRENE⁷⁷

Το 3ο Τμήμα της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Α.Ε.Α. αποτελεί την Κεντρική Αρχή, που προβλέπεται από το άρθρο 92 παράγραφος 4 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν, που υπογράφηκε την

⁷⁴ Πηγή: <http://www.cepel.net/KIM>

⁷⁵ Πηγή: http://europa.eu/justice_home/fsj/police/chief/fsj_police_task_force_en.htm

⁷⁶ DECLARATION of EU CHIEFS of POLICE ακολουθώντας της σύντημης πάνω σε αστυνομικά θέματα, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής στα θέματα Ασφάλειας και Άμυνας (ESDP), Warnsveld, Ολλανδία, 25-10-2004 (Πηγή : www.consilium.eu.int (pdf).

⁷⁷ Πηγή: <http://www.nationalcrimeagency.gov.uk/about-us/working-in-partnership/international-cooperation>

14 Ιουνίου 1985 και κυρώθηκε με το ν.2514 / 1997. Κύρια αποστολή του Τμήματος αποτελεί η ανταλλαγή συμπληρωματικών πληροφοριών, σχετικών με τις υφιστάμενες στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (S.I.S.), οι καταχωρήσεις πληροφοριών και η παροχή των αναγκαίων κατευθύνσεων στις αρμόδιες Υπηρεσίες, για την λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων στις περιπτώσεις θετικής αναζήτησης προσώπου ή αντικειμένου στο SIS. Στο πλαίσιο της Συνθήκης Σένγκεν και συγκεκριμένα των άρθρων 39 και 46, προσφέρεται η δυνατότητα στις αρχές επιβολής του νόμου να ανταλλάσσουν πληροφορίες μέσω του SIRENE, με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση εγκληματικών δραστηριοτήτων. Μια από τις κυριότερες αποστολές του SIRENE είναι και η εφαρμογή της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης. Το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, το οποίο εφαρμόζεται από το σύνολο των Κρατών Μελών της Ε.Ε., είναι απόφαση ή διάταξη δικαστικής αρχής Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εκδίδεται με σκοπό τη σύλληψη και την προσαγωγή προσώπου, το οποίο ευρίσκεται στο έδαφος άλλου Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο αυτό ζητείται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης του εντάλματος, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, προκειμένου να ασκηθεί ποινική δίωξη, ή να εκτελεστεί ποινή ή μέτρα ασφαλείας, τα οποία στερούν την ελευθερία σε πρόσωπο στο οποίο ήδη έχει αποδοθεί η αξιόποινη πράξη.

VII. Περιφερειακό κέντρο SELEC⁷⁸

Πρόκειται για την Πρωτοβουλία Νοτιοανατολικής Ευρώπης για την πάταξη του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος (SELEC - South European Law Enforcement Centre) Κράτη Μέλη του SELEC είναι: Αλβανία, Βοσνία -

⁷⁸Πηγή: <http://www.selec.org/>

Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Ελλάδα, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ουγγαρία, Ρουμανία, Μολδαβία, Σερβία, Σλοβενία, Τουρκία και Μαυροβούνιο. Επίσης, το Κέντρο διατηρεί στενή συνεργασία με εκπροσώπους 22 χωρών και οργανισμών που κατέχουν την ιδιότητα του παρατηρητή. Το Περιφερειακό Κέντρο SELEC, με έδρα το Βουκουρέστι της Ρουμανίας, διευκολύνει την επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου που διενεργούν έρευνες. Ο ρόλος του Εθνικού Σημείου Επαφής, συνίσταται στο να λαμβάνει και να αποστέλλει ταιριήματα αμοιβαίας συνδρομής προς τις αρμόδιες υπηρεσίες κάθε χώρας. Ο τύπος της πληροφορίας που μπορεί να ανταλλαχθεί μέσω του SELEC πρέπει να εκπληρώνει τους ακόλουθους όρους: Θα πρέπει να σχετίζεται με έρευνα ευρισκόμενη σε εξέλιξη, ή να αφορά έναρξη έρευνας σε κάποιο κράτος μέλος. Επίσης, θα πρέπει να έχει μορφή και συνάφεια υπηρεσιακού χαρακτήρα. Είναι επιτακτικό, ακόμη, να αφορά ένα από τα παρακάτω πεδία εγκληματικών δραστηριοτήτων, τα οποία και αποτελούν στόχο των εξειδικευμένων ομάδων δράσης για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος:

- Εμπορία ανθρώπων - λαθρομετανάστευση.
- Διακίνηση εμπορία ναρκωτικών ουσιών.
- Λαθραία διακίνηση- εμπορία κλεμμένων οχημάτων.
- Οικονομικά εγκλήματα.
- Λαθρεμπόριο αγαθών και τελωνειακές απάτες.
- Τρομοκρατία.
- Άλλα σχετικά διασυνοριακά εγκλήματα.

Στην χώρα μας η σύμβαση SECI κυρώθηκε με τον ν. 2865/2000 (ΦΕΚ 271/Α /19/12/2000). Το Εθνικό Σημείο S.E.C.I. ανήκει στην Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας / Τμήμα Διεθνών Οργανισμών - Interpol. Με το ν.4054 / 2012 (ΦΕΚ 45Α 03.07.2012) κυρώθηκε η διεθνής σύμβαση για την ίδρυση του Κέντρου Επιβολής του Νόμου στη

Νοτιανατολική Ευρώπη - Southeast European,Επιβολή
Κέντρου Δικαίου (SELEC).

Επίλογος

Πολλοί σχολιαστές υπεραμύνονται και καταγράφουν την άποψη ότι η εποχή των «οικογενειών» της Μαφίας έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Όμως, πολύ συχνά η ζωή αίρει τις φανταστικές επιθυμίες των ανθρώπων. Ο Τζέρυ Καπέσι, συντάκτης εβδομαδιαίας στήλης (με τίτλο «Gangland») σε εφημερίδα της Νέας Υόρκης, ειδικευμένος σε θέματα που άπτονται της Μαφίας, δήλωσε «Στις δυο τελευταίες δεκαετίες το οργανωμένο έγκλημα (Μαφία) έχει πληγεί σοβαρά αλλά σε καμία περίπτωση θανάσιμα. Η επιρροή της Μαφίας είναι ακόμα πολύ σημαντική, ιδίως στη Νέα Υόρκη». Την ίδια άποψη διατυπώνει και μια ανώνυμη αστυνομική πηγή της Νέας Υόρκης που δήλωσε με τη σειρά της: «Το ότι συνελήφθησαν ορισμένοι δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν χιλιάδες έξω. Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η Μαφία και γενικός το οργανωμένο έγκλημα είναι μια εταιρία με σαίουμε γέθους, στην οποία αν ο πρόεδρος αρρωστήσει, εκείνη θα συνεχίζει να λειτουργεί».

Εκτός από την τοκογλυφία, τα παράνομα παιχνίδια, τις απαγωγές, τις ληστείες, τη διακίνηση ναρκωτικών, την εμπορία όπλων, την διακίνηση και εκμετάλλευση ανθρώπων, το οργανωμένο έγκλημα έχει ενσωματωθεί σε πολυάριθμους τομείς της επίσημης οικονομίας. Η ανάμιξη του οργανωμένου εγκλήματος μέσα στους διάφορους τομείς της οικονομίας, όπως για παράδειγμα στις κατασκευές, επιβαρύνει τουλάχιστον κατά 5% το κόστος των οικοδομών. Αυτός είναι ο λεγόμενος «φόρος της Μαφίας», που πρέπει οπωσδήποτε να καταβάλλεται, ώστε οι εργασίες να ολοκληρώνονται στην αναμενόμενη προθεσμία. Επίσης, η συμμετοχή της στην αποκομιδή των σκουπιδιών στοιχίζει στους φορολογούμενους περίπου τα 500.000.000 δολάρια κάθε χρόνο. Πρόσφατα οι «οικογένειες» άρχισαν να κερδίζουν χρήματα και από τις τηλεκάρτες και να χειραγωγούν το χρηματιστήριο. Το περιοδικό «Newsweek» μάλιστα καθιέρωσε τον όρο

«κυβερνομαφιόζου», για να περιγράψει την είσοδο της Μαφίας στο ηλεκτρονικό έγκλημα. Υπολογίζεται ότι ανυποψίαστοι καταναλωτές κατέβαλαν τουλάχιστον 150.000.000 δολάρια, σε χρεώσεις για ανύπαρκτες υπηρεσίες από μέλη της «οικογένειας» Γκαμπίνο.

Από την προσεκτική μελέτη κι αξιολόγηση όσων συμβαίνουν, ιδίως τα τελευταία χρόνια τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στη χώρα μας, αλλά και την μελέτη εκθέσεων, πρακτικών και συμπερασμάτων διαφόρων διεθνών οργανισμών, όπως είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης, Europol, Interpol κλπ., μπορεί να συνάγει κανείς πολύ ανησυχητικά συμπεράσματα. Θα καταστεί, όπως προβλέπεται, πολύ δύσκολη η ζωή μας στο μέλλον, αν βέβαια, δεν ληφθούν έγκαιρα αποτελεσματικά μέτρα και στη χώρα μας, αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Η ζωή, η ελευθερία και η περιουσία μας, θα κινδυνεύει πολύ περισσότερο απ' ότι σήμερα, ιδίως από την επέκταση της δράσης των διεθνώς οργανωμένων εγκληματικών ομάδων. Η ανασφάλεια που θα κυριαρχεί, θα οδηγήσει σε ξενοφοβία και σε πράξεις αυτοδικίας.

Ειδικότερα, και συμπληρωματικά προς όσα προαναφέρθηκαν, παρατηρείται ότι, όλα όσα συνέβησαν τα τελευταία χρόνια, ιδίως σε γειτονικές χώρες της Ελλάδας, δηλαδή, οι εμφύλιες συρράξεις, η πολιτική αστάθεια, η αλλαγή καθεστώτος, αλλά και η ανεργία και η οικονομική κρίση, συντέλεσαν στην είσοδο μεγάλου αριθμού λαθρομεταναστών στη χώρα μας, ένα σημαντικό μέρος των οποίων οπλοφορεί.

Η εγκληματικότητα στη χώρα μας διαπιστώνεται ότι έχει μια ποιοτική μετεξέλιξη, ως προς την οργάνωση και σαφώς ανοδική πορεία, με έμφαση, κυρίως στο εμπόριο ναρκωτικών ουσιών και τα εγκλήματα κατά της περιουσίας, με τη χρήση ιδίως βίας. Οι περιπτώσεις της εκμετάλλευσης ανηλίκων επαιτών, είναι έργο του "Οργανωμένου Εγκλήματος". Οι γυναίκες που προέρχονται από τις χώρες της Νοτιοανατολικής

Ευρώπης, που παραμένουν παράνομα στη χώρα μας, για να εξασφαλίσουν τα στοιχειώδη για την επιβίωσή τους, και για να μην απελαθούν, υποκύπτουν στις πιέσεις των εγκληματικών, συνήθως, ομάδων, που ασχολούνται με την εκμετάλλευση γυναικών κι έτσι εξαναγκάζονται να ασκούν την πορνεία για να εισπράττουν εκείνοι, τα όργανα του "Οργανωμένου Εγκλήματος". Τέλος, η εκμετάλλευση λαθρομεταναστών, ιδίως από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, την Ασία και την Αφρική, αποτελεί αντικείμενο του "Οργανωμένου Εγκλήματος" στη χώρα μας. Τα διωκτικά όργανα, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλουν, δεν κατορθώνουν να ανταποκριθούν όσο πρέπει στην αποστολή τους.

Στις μέρες μας το «Οργανωμένο Έγκλημα», θεωρείται ότι αποτελεί ακόμη μια από τις μείζονες προκλήσεις για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ, το οποίο χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η διαφθορά, η εμπορία ανθρώπων και οι κινητές ομάδες "Οργανωμένου Εγκλήματος», είναι μερικές μόνο από τις απειλές που διαβλέπονται. Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, συνεχίζει να είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό. Μια άλλη καίρια πρόκληση στις μέρες μας, είναι η βελτίωση των εργαλείων για λυσιτελέστερη αντιμετώπιση του αυξανόμενου βίαιου εξτρεμισμού. Αναδεικνύεται πλέον σε κοινή πεποίθηση ότι το «Οργανωμένο Έγκλημα», έχει τεράστιο κοινωνικό κόστος, απομυζώντας και διασπαθίζοντας πόρους (οικονομικούς, ανθρώπινους κ.λπ.), προκαλώντας στρεβλώσεις στην κοινή ελεύθερη αγορά, αλλοιώνοντας τις επιχειρήσεις και τη νόμιμη οικονομία, ενισχύοντας τη διαφθορά, μολύνοντας και καταστρέφοντας το περιβάλλον, καταστρατηγώντας τα ανθρώπινα δικαιώματα και καταπατώντας τους κανόνες της δημοκρατίας. Οι συνέπειες του φαινομένου αυτού, επενεργούν σε μεγάλο βαθμό στις υποχρεώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι των πολιτών της και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο

καθίσταται αδήριτη μια συνεκτική πολιτική δράση των θεσμικών οργάνων για την καταπολέμηση του "Οργανωμένου Εγκλήματος» που έχει συγκεκριμένες και σημαντικές επιπτώσεις.

Επιπρόσθετα, είναι επιτακτικό να αναφερθεί ότι το «Οργανωμένο Έγκλημα», ιδίως των οργανώσεων τύπου μαφίας, εκμεταλλεύεται προς όφελός του την παγκοσμιοποίηση, την κατάργηση των συνόρων στην ΕΕ και τις νομοθετικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών, για να αποκομίζει ολοένα και μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη, εξασφαλίζοντας παράλληλα την ατιμωρησία. Το σχέδιο αυτό κατέστη δυνατό, διότι το «Οργανωμένο Έγκλημα», δημιούργησε ένα δίκτυο ανοχής και υποστήριξης, με βαθιά και εδραιωμένη διείσδυση στον κόσμο της πολιτικής, της δημόσιας διοίκησης και της νόμιμης οικονομίας, όπως αποκαλύπτουν ανησυχητικά δικαστικά και ανακριτικά στοιχεία.

Το «Οργανωμένο Έγκλημα», δρα πλέον σε διακρατική και διασυνοριακή βάση και πρέπει να αντιμετωπίζεται λαμβάνοντας υπόψη τα συγκεκριμένα προσδιοριστικά στοιχεία. Επίσης, όπως έχει αναγνωριστεί και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποτελεί από κάθε άποψη ένα ανησυχητικό ευρωπαϊκό πρόβλημα, η παρουσία και η εδραίωση ιταλικών εγκληματικών οργανώσεων (‘Ndrangheta, Camorra, CosaNostra, SacraCoronaUnita), σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ε.Ε., καθώς και τα δίκτυα που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ ευρωπαϊκών και μη ευρωπαϊκών εγκληματικών οργανώσεων όπως, επί παραδείγματι, η ρωσική, η κινεζική, η αλβανική και η νιγηριανή μαφία, οι εγκληματικές οργανώσεις της Τουρκίας και της Βόρειας Αφρικής και τα καρτέλ των ναρκωτικών της Κολομβίας και του Μεξικού.

Το «Οργανωμένο Έγκλημα» και όλες οι μορφές που περιλαμβάνει, αποτελεί μία μάστιγα στην εποχή μας, η οποία

πλήττει τη ζωή των ανθρώπων, αναχαιτίζει την άνθιση της ειρήνης, της αλληλοβοήθειας και της ασφάλειας.

Η εμφάνιση αυτού του φαινομένου, ξεκίνησε να παρατηρείται στις χώρες από την περίοδο του πολέμου και ιδιαίτερα στην λήξη του αντίστοιχου πολέμου, που βίωνε κάθε χώρα, επειδή τότε η κοινωνία ήταν πιο ευάλωτη και το κράτος δεν ήταν οργανωμένο και σωστά διαρθρωμένο για να αντιμετωπίσει τέτοια φαινόμενα. Οι εγκληματικές ομάδες, άρχισαν να δελεάζουν όλο και περισσότερα άτομα για την ένταξή τους σε αυτές, με κίνητρο τις χρηματικές απολαβές, οι οποίες οδήγησαν στην εμφάνιση του «ξεπλύματος χρήματος».

Ολόκληρη η Ευρώπη, βίωσε αυτή την κατάσταση και ιδιαίτερα το νότιο-ανατολικό τμήμα της και έτσι αναγκάστηκε να λάβει μέτρα και να δημιουργήσει όργανα, τα οποία θα προασπίζουν την ασφάλεια, την προστασία και θα είναι αρμόδια για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της εγκληματικότητας. Αυτό επετεύχθη με διάφορες συμβάσεις και συμφωνίες, που υπέγραψαν τα κράτη-μέλη της Ένωσης, για να προωθήσουν την εδραίωση ενός δακτυλίου που θα παρέχει αρμονία και θεμιτή συνεργασία μεταξύ των χωρών.

Τέλος, η Ε.Ε. πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει μέτρα μέσα από τους οργανισμούς της για να αντιμετωπίσει το φαινόμενο αυτό που συνεχώς διευρύνεται και εν λόγω της οικονομικής κρίσης, επειδή οι ευάλωτες κινήσεις το βοηθούν να αναπτυχθεί και να επηρεάσει κάθε οικονομική άνοδο προσπαθούν να αποκτήσουν οι χώρες.

Βιβλιογραφία

ΑΛΑΙΝ ΝΤΕ ΜΠΕΝΟΥΑ, ΡΟΜΠΕΡΤ ΝΤΕ ΧΕΡΤ, 1987: Τρομοκρατία το αληθινό πρόβλημα δεν τέθηκε ποτέ- Αθήνα: Ελεύθερη Σκέψης

Βιδάλη, Σ. (2014), *Αντεγκληματική Πολιτική, Από τη Μικροεγκληματικότητα έως το Οργανωμένο Έγκλημα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ελληνική Αστυνομία. (1996). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 1995. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (1997). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 1996. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (1998). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 1997. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (2000). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 1999. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (2004). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2003. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (2005). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2004. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (2006). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2005. Αθήνα: Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ελληνική Αστυνομία. (2013). Ετήσια έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2011. Αθήνα: ΚΕ.ΣΥ.ΔΕΠ.

Ελληνική Αστυνομία. (2014). Ετήσια έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2012. Αθήνα: ΚΕ.ΣΥ.ΔΕΠ.

Έκθεση για την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος για το έτος 1998.

Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στη Σλοβενία, Κροατία και Αλβανία, το «Εμπόριο» αποτελεί το πιο συνηθισμένο είδος του "Οργανωμένου Εγκλήματος".

Ευρώπη: Συντονισμένες προσπάθειες Καταπολέμησης της εμπορίας Ανθρώπων» (Μινσκ στις 31 Μαΐου -1η Ιουνίου 2005)

Έφης Λαμπροπούλου, Εσωτερική ασφάλεια και κοινωνία του ελέγχου, εκδ. ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2001 [Lambropoulou, Ef. Internal Safety and Society of Control. Athens: CRITICS, 2001].

Μαγγανάς Α. & Γαβαλάκης Ν., Η ποινικοποίηση της συμπεριφοράς του πελάτη εκδιδόμενου ατόμου, Ποινική Δικαιοσύνη, 2000 (4).

Ξενάκη, Σ. (2011), «Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα: η οριοθέτηση και η αξιολόγηση της απειλής», *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, II/2011, τχ. 24

Συκιώτης ΑΠ, Εμπορίας ανθρώπων των Βαλκανίων, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2003.

Τσακλάγκανου Γ., Ενημερωτική μελέτη για τη διεθνική σωματεμπορία (εμπορία), Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.), Αθήνα 2002.

Annex I to the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto. General Assembly Resolution 55/25 of 15 November 2000.

Antonopoulos, G., & Papanikolaou, G., (2014), Unlicensed Capitalism, Greek Style: Illegal Markets and 'Organised Crime' in Greece, Wolf Legal Publishers.

Antonopoulos, G., & Tagarov, N. (2012), «Greece, The politics of Crime», in Gounev, P., & Ruggiero, V., (eds.), Corruption and Organized Crime in Europe, Illegal Partnerships, London: Routledge.

Antonopoulos, G. (2009), «Are the 'others' coming? ': Evidence on' alien Conspiracy" of three illegal markets "», Crime, Law and Social Change.

Antonopoulos, G. (2006), «The Smuggling of Migrants in

Greece: An Examination of its Social Organization», *European Journal of Criminology*, 3 (4), s.439-461. *Criminology*, "Vol. 40, issue. 2 s.205-221.

Arlacchi, Pino. *Mafia Business. The Mafia Ethic and the Spirit of Capitalism*. Oxford: Oxford University Press, 1988.

Bales K., *Understanding Global Slavery. A Reader*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London 2005.

Chambliss, W., (1978), *On the Take: From petty crooks to presidents*, Μπλούμινγκτον: Indiana University Press.

Cressey, D., R., (1969), *Theft of the Nation: The Structure and Operations of Organized Crime in America*, Νέα Υόρκη: Harper.

Criminalità Organizzata e Narcotraffico. "Limes", Rivista Italiana di Geopolitica, no. 10 (2013).

EUROPOL. EU Organized Crime Threat Assessment (OCTA) 2009. The Hague, 2009.

EUROPOL. Threat Assessment-Italian Organized Crime, The Hague, June 2013.

Dickie, John. *Cosa Nostra A History of the Sicilian Mafia*. London: Hodder and Stoughton, 2004.

Gibilaro, Ignazio, and Claudio Marcucci. *La criminalità organizzata di stampo mafioso*. Lido di Ostia: Guardia di Finanza-Scuola di Polizia Tributaria, 2005.

Gratteri, Nicola, and Antonio Nicaso. *Dire e non dire - i dieci comandamenti della 'Ndrangheta nelle parole degli affiliati*. Milan: Mondadori, 2012.

Leonardo Sciascia. *Παγκόσμια ιστορία*, εκδ. περισκόπιο, 2009.

Marshall George C. "Διαφθορά μέσα στις δυνάμεις Ασφαλείας. Μια απειλή στην εθνική ασφάλεια", Ευρωπαϊκό Κέντρο Μελετών Ασφάλειας.

Mark Burgess, *A Brief History of Terrorism*, Center for Defense Information

N.Cettina, Τρομοκρατία και η διεθνοποίηση αυτής, Εισαγωγή.

Ruggiero, V., & Vass, A., (1999), "Heroin Use and the Formal Economy, illicit Drugs and Licit Economies in Italy", *British Journal of Criminology*.

Ruggiero, V., (2000), *Crime and Markets. Essays in Anti-criminology*. Οξφόρδη: Oxford University Press

Section 416bis of the criminal code (*Mafia-type associations*).

United Nations.2005-03-21. Archived from the original on 2007-04-27.

Διαδίκτυο

Για πλήρη στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία, βλ. το συνοδευτικό Δελτίο στατιστικών στοιχείων <http://www.emcdda.europa.eu/stats11>

Διεθνής οικονομία. Μεγάλα κέρδη για το οργανωμένο έγκλημα, 02.04.2015

http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/973/TD-AC12001ELC_.pdf

Πηγή: Αναφορά του Συμβουλίου της Ευρώπης για την κατάσταση του εγκλήματος το 2005, στην ιστοσελίδα <http://www.coe.int>

Περιφερειακό κέντρο SELEC: <http://www.selec.org/>

International cooperation: <http://www.nationalcrimeagency.gov.uk/about-us/working-in-partnership/international-cooperation>

Europol: <https://www.europol.europa.eu/>

Interpol: <http://www.interpol.int/>

ΠΗΓΗ: http://www.sipri.org/contents/expcon/eu_illicit.html

Οργανωμένο έγκλημα <http://ricas.gr/images/frizava.pdf>

Πηγή: <http://gr.euronews.com/2015/04/30/go-after-the-money-say-europe-s-top-crime-fighters>

Πηγή: <https://www.unicef.org/ceecis/Trafficking.Report.2005.pdf#search=%22Trafficking%20in%20Human%20Bein%20gs%20in%20Southeastern%20Europe.%20>

Πηγή: http://www.coe.int/T/E/human_rights/trafficking/PDF_Conv_197_Trafficking_E.pdf

Πηγή: <http://www.walnet.org/csis/papers/doezema-choose.html>

Πηγή: http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=b3305acc-c32f-44f8-908e-05f1af035681

Πηγή: http://stoptrafficking.gr/images/information_material/Stop%20Trafficking_nomikos_odigos_A5_PRINT.pdf

Πηγή: <http://coropinions.cor.eu.int/coropiniondocument.aspx?language=el&doncr=87&year=2001>

Πηγή: <http://www.presscode.gr/htm/trafficking03.htm>

Πηγή: http://www.nchr.gr/category.phpcategory_id=68

Πηγή: <http://www.presscode.gr/htm/trafficking03.htm>

Πηγή: http://www.nchr.gr/category.phpcategory_id=68

Πηγή: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/pd-233-2003.html>

Πηγή: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/K-DIEGLIMA-PAP-1.pdf>

Πηγή: <http://www.hcg.gr/sites/default/files/article/attach/13032013sodn2011>.

Πηγή: <http://europa.eu>

Πηγή: http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ffa70eeca84e2ec9b9/HAGUE_PROG_05.pdf

Πηγή:

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EL/1-2015-750-EL-F1-1.PDF>

Πηγή:

<http://www.statewatch.org/news/2002/jul/frameterr622en00030007.pdf>

Πηγή: http://www.rimse.gr/2013_1201_archive.html

Πηγή: http://europa.eu/scadplus/glossary/europol_el.htm

Πηγή: <http://www.cepole.net/KIM>

Πηγή:

http://europa.eu/justice_home/fsj/police/chief/fsj_police_task_force_en.htm

Πηγή : www.consillium.eu.int